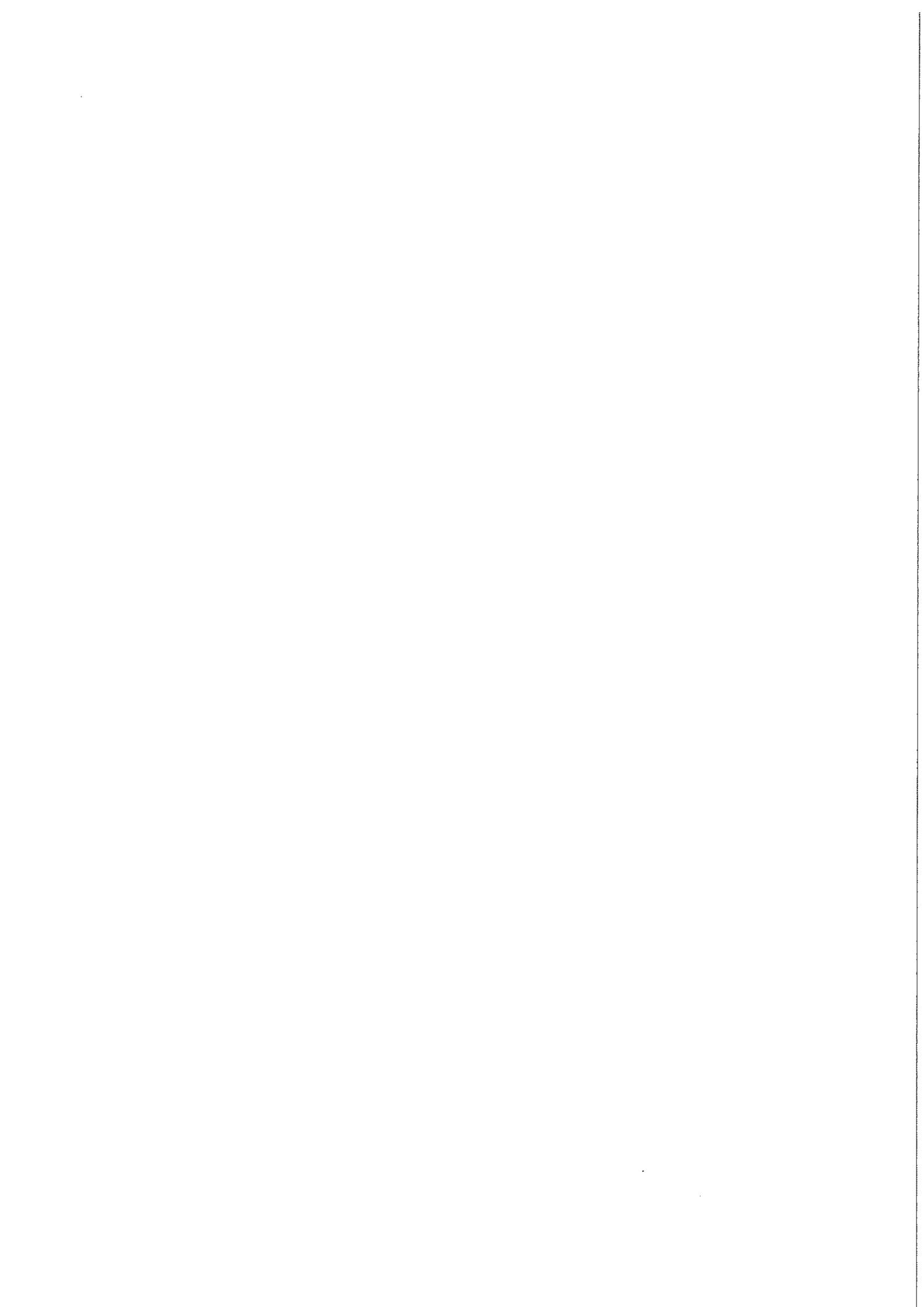
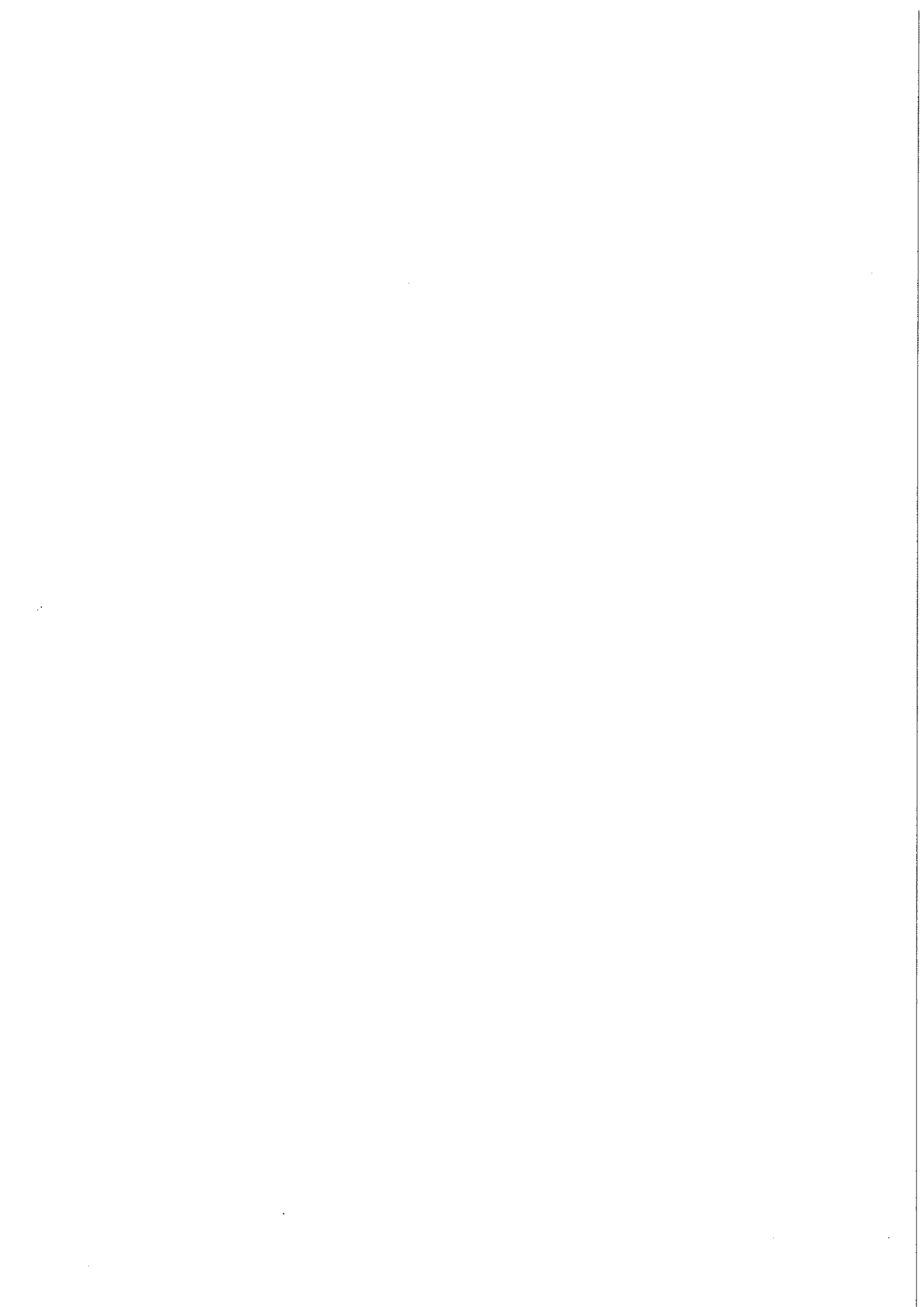

Begroting 2012

Inhoudsopgave Begroting 2012

Voorwoord	3
Inleiding/Leeswijzer	5
Hoofdstuk 1. Programmaplan	7
Hoofdstuk 2. Beschouwingen bij de begroting	
- A Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	27
- B Uitgangspunten en normen	28
- C Uitkomst van de begroting 2012	29
- D Waterschapsbelastingen	30
- E Kostentoerekening	34
- F Weerstandsvermogen	36
- G Investeringsprogramma	37
- H Financiering (treasuryparagraaf)	38
- I Risicoparagraaf	40
- J Verbonden partijen	42
- K Bedrijfsvoering	44
- L EMU-saldo	44
Hoofdstuk 3. Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten	46
Hoofdstuk 4. Vaststellen begroting 2012	55
Bijlagen	
1 Geplande investeringen 2012	59
2 Staat van reserves en voorzieningen 2012	62
3 Staat van personeelslasten 2012	64

Voorwoord

Op 21 april is een Hoofdlijnenakkoord gesloten tussen de Rijksoverheid en de koepelorganisaties van de lagere overheden; de VNG, het IPO en de UWV. In het Hoofdlijnenakkoord worden naast afspraken op het gebied van de bestuurlijke- en de financiële verhoudingen tussen Rijk en lagere overheden ook onderwerpen die betrekking hebben op waterschappen geregeld. Onder andere onze voorstellen uit het Stormdocument zijn overgenomen. Het is voor het eerst dat de waterschappen als volwaardige partner betrokken zijn bij een dergelijk akkoord. Het betekent dat wij als waterschappen onszelf duidelijk op de (bestuurlijke) kaart hebben weten te zetten. En dat is winst.

Ook ons eigen beheerplan en bestuursprogramma wordt verder uitgevoerd. In het jaarplan bij deze begroting gaan we uitvoerig in op de plannen voor 2012. Ik verwijs hier graag naar. Met het uitvoeren van deze plannen zijn grote investeringsbedragen gemoeid. In samenwerking met onze partners en de omgeving zullen deze investeringen moeten worden gerealiseerd.

Nu de discussies over communicatie, duurzaamheid en de zuiveringsstrategie tot vastgestelde standpunten hebben geleid, zijn we gestart met het uitvoeren hiervan. Vanwege de veranderende omgeving is het onderwerp samenwerking zeer actueel geworden. Vandaar dat ook het vierde onderdeel van het bestuursprogramma – samenwerking – nadrukkelijk zal worden opgepakt.

Alles moet efficiënter en goedkoper. Daar gaan we de komende jaren mee door. In deze begroting nemen we daarop al een voorschot. Binnen de organisatie is gekeken naar mogelijkheden om extra op de kosten te besparen. Dit heeft geresulteerd in een kostenbesparing van € 1,2 miljoen in deze begroting.

Het jaar 2012 zal in het teken staan van landelijke ontwikkelingen. Onze bedrijfsvoering zal dat jaar in het teken staan van het verder vergroten van de klantgerichtheid, slagvaardigheid en samenwerking. Dit geven wij vorm door steeds maar weer onze bedrijfsprocessen te verbeteren. Daarnaast zal onze focus gericht blijven op het uitvoeren van ons beheerplan (inclusief WB-21- en KRW-maatregelen), het bestuursprogramma en het blijvend sturen op een beperkte lastenstijging de komende jaren.

Harm Küpers
Secretaris-directeur

Inleiding

De begroting 2012 is samengesteld op basis van de Waterschapswet. De begroting 2012 is een programmabegroting, dit houdt in dat de begroting is onderverdeeld in een aantal thema's, programma's genaamd. Bij de indeling in programma's is de hoofdingeling van het beheerplan 2010 – 2015 gevolgd. Dit zijn de programma's Veiligheid, Watersystemen en Organisatie.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1, programmaplan, wordt per programma ingegaan op onze visie en de beleidsdoelen. In de onder de programma's opgenomen subprogramma's worden de beleidsdoelen nader uitgewerkt en zijn de acties opgenomen die nodig zijn om deze doelen te realiseren. Daarnaast wordt als afsluiting van dit hoofdstuk per programma een overzicht gegeven van de netto exploitatiekosten en de geplande investeringsuitgaven.

Hoofdstuk 2 bevat grotendeels financiële beschouwingen. Hier wordt onder andere ingegaan op de begrotingsuitkomst, de begroting naar taken en de bijbehorende belastingtarieven voor 2012 en onze geplande investeringen.

Hoofdstuk 3 gaat nader in op de uitkomst van de begroting 2012. De begroting 2012 op kosten- en opbrengstensoorten wordt vergeleken met de begroting 2011 en van een nadere toelichting voorzien.

Hoofdstuk 4 bevat het voorstel tot het vaststellen van de begroting.

Als bijlagen zijn opgenomen het investeringsprogramma 2012, de staat van reserves 2012, de staat personele lasten 2012, de raming naar beleidsproducten, de raming baten en lasten naar kosten- en opbrengstensoorten, de staat van geldleningen en de staat van activa.

HOOFDSTUK 1. PROGRAMMAPLAN 2012

Inleiding

De Waterschapswet versterkt de beleidsbepalende functie van het Algemeen bestuur. Dit wordt ondermeer bereikt door in de begroting het beleid van het waterschap voor de komende jaren weer te geven. Maar ook door in de begroting de acties / maatregelen voor het komende jaar te benoemen. De begroting is daarom ingedeeld naar programma's. De programma's sluiten aan bij de indeling van het beheerplan 2010 – 2015. Per programma dient expliciet te worden weergegeven welke doelstellingen het waterschap nastreeft. Hierbij worden de drie w's als richtlijnen gebruikt.

- Wat willen we bereiken. Zie hiervoor onze visie per programma en de beleidsdoelen.
- Wat gaan we daarvoor doen. Zie de acties per programma.
- Wat gaat het kosten. De acties leiden over het algemeen tot investeringskosten. Per programma worden de investeringskosten getotaliseerd.

Het programmaplan 2012 is gebaseerd op het beheerplan 2010-2015 en het meerjarenplan 2012 - 2015. De opbouw van het programmaplan is grotendeels identiek aan het beheerplan.

Leeswijzer

De indeling van het programmaplan 2012 is als volgt.

Programma = thema

Het programmaplan bestaat uit drie programma's: veiligheid, watersystemen en organisatie. Deze drie programma's komen overeen met de hoofdthema's uit het beheerplan. Het beheerplan kent nog een vierde hoofdthema: water en ruimtelijke ordening. Deze is om praktische redenen in het programmaplan opgenomen onder het programma watersystemen.

Onderdelen per programma

Eerst wordt per programma onze *visie* weergegeven. Deze visie komt overeen met de visie uit het beheerplan. Zie hoofdstuk 2, "Missie, ambitie en visie" van het beheerplan. Daarna wordt per programma het *beleidsdoel* weergegeven. Ook deze komt overeen met het beleidsdoel per thema van het beheerplan. Vervolgens is het programma onderverdeeld in subprogramma's.

Onderdelen subprogramma

De onderverdeling in subprogramma's is overgenomen van het beheerplan. Ook daar is een thema uitgewerkt in een of meer paragrafen. Ook een subprogramma kent een *beleidsdoel*. Dit beleidsdoel is overgenomen uit het beheerplan. In het beheerplan worden vervolgens acties genoemd die als doel hebben het beleidsdoel te bereiken of te realiseren. Deze acties worden in het programmaplan ook *acties* genoemd. Per actie is een einddatum genoemd. Deze einddatum is oorspronkelijk overgenomen van het beheerplan. Omdat een groot aantal acties een doorlooptijd heeft langer dan één jaar, wordt zo nodig een concreet "tussenresultaat" voor 2012 gegeven onder het kopje "wat doen we in 2012?".

Tot slot van het programmaplan is een financieel overzicht opgenomen. Hierin worden de netto kosten per programma getoond en de totale investeringsuitgaven gekoppeld aan dit programma.

Omgaan met beheerplanacties

Niet alle beheerplanacties zijn in het jaarplan terug te vinden. Beheerplanacties die zijn afgerond zijn niet opgenomen. Jaarlijks worden deze acties in de jaarrekening vermeld. Dit overzicht zal uiteindelijk alle acties van het beheerplan bevatten. Acties waarvoor in het begrotingsjaar nog geen

werkzaamheden worden uitgevoerd worden ook niet opgenomen. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan tussen de beheerplanacties in de begroting en de meerjarenraming.

De einddatum per actie ligt in principe vast. Deze datum is uit het beheerplan overgenomen. Door omstandigheden kan het voorkomen dat een datum vervroegd kan worden. Ook kan het voorkomen dat een vertraging in de voortgang optreedt. Via de voor- en najaarsrapportage wordt hierover gerapporteerd. Een eventuele aanpassing van een einddatum wordt in de begroting of de meerjarenraming opgenomen.

Dergelijke aanpassingen worden via een voetnoot bij de betreffende actie kenbaar gemaakt.

Autorisatie per programma.

Tot slot van dit hoofdstuk is een financieel overzicht opgenomen. Hierin worden de netto kosten per programma getoond en de totale investeringsuitgaven gekoppeld aan dit programma. Met het vaststellen van de begroting stelt u tevens de uitgaven per programma vast. Hiermee machtigt u het dagelijks bestuur om voor het uitvoeren van het programma tot maximaal de netto kosten uitgaven te mogen doen. Een overschrijding van de netto kosten per programma zal dan ook via een begrotingswijziging aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

PROGRAMMA VEILIGHEID

Visie op veiligheid

Veiligheid staat voorop, overal en altijd. Wij zorgen ervoor dat we het vastgestelde veiligheidsniveau in ons gebied continu waarborgen. We spelen tijdig in op ontwikkelingen die de veiligheid kunnen aantasten. Wij zijn in alle opzichten goed voorbereid op calamiteiten en zijn in staat daar zeer snel en effectief op in te spelen.

Beleidsdoel veiligheid

Levensbedreigende situaties voor mensen mogen niet plaatsvinden; voor dieren proberen we die zoveel mogelijk te voorkomen.

Het programma veiligheid is opgesplitst in 3 subprogramma's: zeedijk, boezem en calamiteitszorg. Het subprogramma "boezem" is verder onderverdeeld.

Subprogramma 1: Zeedijk (beheerplan 7.1)

Beleidsdoel

We zorgen ervoor dat de zeedijk nu en in de toekomst voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm. Deze veiligheidsnorm gaat uit van een gemiddelde overschrijdingsfrequentie van 1 keer per 4.000 jaar (1:4.000).

Acties		gereed
7.1.c	1. Opstellen van overstromingsrisicokaarten volgens de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's	2013

Wat doen we in 2012?

1. De kaarten zijn beschikbaar. Een rapportage hierover is in 2012 afgerond.

Subprogramma 2: Boezem (beheerplan 7.2)

Beleidsdoel

We zorgen ervoor dat de boezem nu en in de toekomst voldoet aan de regionale veiligheidsnorm. De huidige veiligheidsnorm gaat tot en met 2015 uit van een overschrijdingskans van 1 x op de 100 jaar (1:100).

Acties		gereed
7.2.a	1. Vaststellen nieuw gewenst veiligheidsniveau op de boezem op basis van studie	2014 ¹
7.2.c	2. Lange termijn strategie opstellen voor benodigde maatregelen om te anticiperen op de effecten van de zeespiegelstijging en de bodemdaling	2014

¹ Door de koppeling met actiepoint 7.2.c is de datum gereed aangepast in 2014.

7.2.b	3. Opstellen overstromingsrisicokaarten volgens Europese Richtlijn Overstromingsrisico's	2013
-------	--	------

Wat doen we in 2012?

Het project "Droge Voeten 2050" is samen met de beide provincies gestart en loopt door tot 2013. Dit project zal voorstellen indienen voor nieuw gewenst veiligheidsniveau op de boezem en zal een langetermijnstrategie opstellen voor het opvangen van de zeespiegelstijging en de bodemdaling.

2.1 Kaden (beheerplan 7.2.1)

Beleidsdoel

Boezemkaden voldoen aan de veiligheidsnorm.

Acties		gereed
7.3.b	1. Toetsing van de boezemkaden aan de nieuwe veiligheidsnormen	2014
7.3.c	2. Afronden Masterplan Kaden (aanpassen resterende 110 km)	2015

Wat doen we in 2012?

1. Nieuwe trajecten zijn aan toetsing onderworpen
2. Het 2e deeltraject Winschoterdiep Groningen wordt voorbereid. Voor het traject Winschoterdiep Westerbroek-Zuidbroek is de uitvoering in 2012 gestart. Het laatste traject van het A.G. Wildervanckkanaal is afgerond. Voor de trajecten in Delfzijl is in 2012 op basis van UAV/GC opdracht verstrekt aan een aannemer; de uitvoering start in 2013.

2.2 Waterbergingsgebieden (beheerplan 7.2.2)

Beleidsdoel

Creëren van ongeveer 11 miljoen m^3 berging.

Acties		gereed
7.4.a	Inrichten van resterende bergingsgebieden:	
	Kuurbos: 1,7 miljoen m^3	2012 ²
	Bovenlanden: 1,8 miljoen m^3	2012
	Benedenloop Westerwoldse Aa : 0,3 miljoen m^3	2012
	Tusschenwater: 2 miljoen m^3	2013
	: 1,5 miljoen m^3	Na 2015 ³
	Zuiderwuppen: 0,6 miljoen m^3	2015
	Meerstad: (ca. 3 miljoen m^3)	2030

Wat doen we in 2012?

De gebieden Kuurbos, Bovenlanden, Hamdijk en de eerste fase van de Benedenloop Westerwoldsche Aa zijn afgerond. De voorbereiding voor de grondaankoop tweede fase van de Benedenloop Westerwoldsche Aa is gestart.

In 2012 is besluitvorming geweest voor Tusschenwater (fase 1); de uitvoering start in 2013.

² Einddatum voor Kuurbos, Bovenlanden en benedenloop Westerwoldse Aa gewijzigd in 2012.

³ Einddatum is gewijzigd in ná 2015.

2.3 Kleinschalige waterberging bovenstrooms van de boezem (beheerplan 7.2.3)

Beleidsdoel

Realiseren van kleinschalige waterberging bovenstrooms van de boezem.

Acties	gereed
7.5.a 1. Zodanige inrichting en beheer van een deel van de beekdalen van Hunze (0,55 miljoen m ³), Drentsche Aa (0,6 miljoen m ³) en in Westerwolde (2 miljoen m ³), dat kleinschalige waterberging plaatsvindt	2015
7.5.b 2. Vasthouden van 1 miljoen m ³ in de kanalen en wijken van de Veenkoloniën door aangepast peilbeheer	2015

Wat doen we in 2012?

1. Vanwege het gebrek aan financiering ligt de uitvoering van de EHS voorlopig stil. Indien de EHS niet volgens plan wordt afgerond zal de opgave om 3 miljoen m³ water in het Ruiten Aa systeem te bergen niet gehaald kunnen worden.

Het traject Ter Wupping is in 2012 besteksgereed.

Bestuurlijke besluitvorming en start uitvoering van beekherstel Zeegserloopje heeft in 2012 plaatsgevonden. Risico hierbij: het ontbreken van financiering en beschikbaarheid van gronden.

2. Een eerste deel van het vasthouden van 1 miljoen m³, is in 2012 uitgevoerd.

Subprogramma 3: Overige secundaire keringen (beheerplan 7.3)

Beleidsdoel

We zorgen ervoor dat de overige secundaire keringen voldoen aan de nog vast te stellen regionale norm.

Acties	gereed
7.6.a 1. Samen met provincie voorstel maken voor overschrijdingskans (norm) voor overige regionale waterkeringen	2013 ⁴
7.6.b 2. Samen met provincie een technische leidraad opstellen voor het ontwerp van deze keringen	2013

Wat doen we in 2012?

1. Deze actie wordt meegenomen onder actie 7.2.a in het project "Droge Voeten 2050".

2. Implementatie heeft dit jaar plaatsgevonden na vaststelling door de provincie Groningen.

Subprogramma 4: Calamiteitenzorg (beheerplan 7.4)

Beleidsdoel

We beperken de gevolgen van een eventuele calamiteit.

⁴ Datum gereed is gewijzigd in 2013.

Acties**gereed**

Alle acties in het beheerplan 2010 – 2015 voor dit subprogramma zijn in 2010 gerealiseerd. Onze calamiteitszorg is nu op orde. Jaarlijks wordt het calamiteitenplan gecontroleerd. Regelmatig worden oefeningen gehouden.

PROGRAMMA WATERSYSTEMEN

Visie op watersystemen

Ons watersysteem is een zoveel mogelijk natuurlijk functionerend watersysteem dat klimaatbestendig, veerkrachtig en gezond is, en ook in staat is om de belangen en functies die afhankelijk zijn van voldoende, ecologisch gezond en schoon water zo goed mogelijk van dienst te zijn. We streven naar een grotere maatschappelijke bewustwording ten aanzien van het belang en de potenties van water. Wij vinden het essentieel dat onze samenleving zich bewust is van de risico's, maar tevens van de kansen die de aanwezigheid van water met zich meebrengt en de rol die het waterschap daarbij speelt.

Het programma watersystemen is opgesplitst in vier subprogramma's: "voldoende water", "ecologisch gezond en schoon water", "zuiveringsbeheer" en "water en ruimtelijke ordening". De eerste twee subprogramma's zijn nader onderverdeeld.

Subprogramma 1: Voldoende Water (beheerplan 8.1)

Beleidsdoel

Wij zorgen voor voldoende water, nu en in de toekomst, zowel in droge als in natte perioden.

1.1: Inundatie vanuit de watergangen (beheerplan 8.1.1)

Beleidsdoel

Watergangen voldoen aan de vastgestelde inundatienorm.

Acties		gereed
8.1.a	1. Oplossen van kleine inundatieknelpunten	2012
8.1.b	2. Strategie opstellen voor oplossen grootschalige knelpunten Hunzegebied	2012 ⁵
8.1.c	3. Oplossen grootschalige knelpunten in Hunzegebied	2015
8.1.d	4. Tweede toetsing van watersystemen aan normen voor regionale wateroverlast	2013

Wat doen we in 2012?

1. De analyse van de inundatieknelpunten gebeurt op basis van de peilbesluiten. Als nog geen peilbesluit is vastgesteld, wordt de werkwijze van peilbesluiten gevolgd om een goede toekomstgerichte analyse te kunnen maken. Er zijn geen overhaaste of spijtmaatregelen genomen.
2. Zie actiepunt 8.2.c. Knelpunten in Hunzegebied hangen samen met veenoxidatie.
2. Samen met de provincie is een oplossing voor de knelpunten in het Hunze gebied opgesteld gebaseerd op de strategie veenoxidatie en de uitkomsten van een pilot in de Hunze
3. De tweede toetsing moet in 2013 zijn afgerond. In 2012 volgen we de landelijke ontwikkelingen rond de toetsingsmethodieken. Geen concrete acties in 2012.

⁵ Datum gereed aangepast. Was oorspronkelijk 2011

1.2: Wateroverlast door bodemdaling (beheerplan 8.1.2)

Beleidsdoel

Voorkomen van wateroverlast door bodemdaling.

Acties		gereed
	1. De keuze om al dan niet over te gaan tot afkopen van de financiële verplichtingen van de NAM ten aanzien van de gevolgen van bodemdaling door aardgaswinning is gemaakt	2012 ⁶
8.2.a	2. Aanleg pandscheiding	2013
8.2.b	3. Samen met provincie onderzoek uitvoeren naar maatregelen in de Eemskanaal- en Dollardboezem om de gevolgen van bodemdaling door aardgaswinning tot 2050 te voorkomen of te compenseren	2014
8.2.c	4. Opstellen van een strategie om toename van knelpunten door bodemdaling door veenoxidatie te voorkomen	2012 ⁷

Wat doen we in 2012?

1. De keuze is ter besluitvorming voorgelegd aan uw bestuur. De jaarlijkse onderhoudskosten zijn geclaimd
2. De bestuurlijke besluitvorming is afgerond.
3. Zie beheerplan actie 7.2 (project "Droge voeten 2050")
4. De strategie is in 2012 vastgesteld. In 2012 is een pilot voor het Hunzegebied uitgevoerd.

1.3: Wateroverlast in stedelijk gebied (beheerplan 8.1.3)

Beleidsdoel

Verminderen van kans op wateroverlast in stedelijk gebied.

Acties		gereed
8.3.a	1. Samen met gemeenten realiseren van waterberging in bestaand stedelijk gebied	2015
8.3.b	2. Samen met gemeenten inventariseren van rioleringsopgaven in relatie tot berging in oppervlaktewater en de verwerkingscapaciteit van de zuiveringen	2015
8.3.c	3. Samen met gemeenten onderzoek uitvoeren naar oorzaken van grondwateroverlast en opstellen maatregelprogramma	2015

Wat doen we in 2012?

1. Stedelijke wateropgaven in Winschoten (parkwijk) en Nieuweschans zijn uitgevoerd.
2. Extra aandacht is besteed aan de urgente knelpunten (water op straat) binnen de gemeenten Haren, Tynaarlo, Stadskanaal en Slochteren.
3. Samen met de gemeente Stadskanaal, Bellingwedde, Vlagtwedde en Oldambt (deelgebied) wordt gewerkt aan de installatie van een grondwatermeetnet.

⁶ Datum gereed is gewijzigd in 2012, was oorspronkelijk 2010

⁷ Datum gereed is gewijzigd in 2012, was 2014

1.4: Verdroogde natuurgebieden (beheerplan 8.1.4)

Beleidsdoel

Herstel van verdroogd natuurgebied.

Acties		gereed
8.4.a	1. Uitvoering van de herstelprojecten volgens de TOP-lijst (4.728 ha): 2.280 ha TOP Groningen en 2.448 ha TOP Drenthe Uitvoering herstel project Oosterbos (buiten TOP): 200 ha	2015
8.4.c	2. Afspraken met de provincie maken over de uitvoering van de vergunningsplicht voor drainages in bufferzones rondom EHS gebieden	2012 ⁸

Wat doen we in 2012?

1. Voor 2012 is geen concrete lijst met activiteiten te geven, vanwege de onzekerheid voor wat betreft de financiering EHS/ILG.
2. Doordat de afspraken onderdeel zijn van Natura2000, waarvan de voortgang stilligt, is onduidelijk wanneer afspraken ten aanzien van de vergunningplicht kunnen worden opgesteld.

1.5: Droogte in de zomer (beheerplan 8.1.5)

Beleidsdoel

De wateraanvoer in droge perioden blijft gegarandeerd.

Acties		gereed
8.5.a	1. Samen met de provincies en andere waterschappen uitvoeren van een regionale droogtestudie, waarbij ook het verminderen van de watervraag in ons waterschapsgebied wordt onderzocht	2012
8.5.b	2. Onderzoek naar mogelijkheden voor beregening uit grondwater	2012 ⁹

Wat doen we in 2012?

1. Op 1 april 2012 is een geactualiseerde knelpuntanalyse voor droogte voor onze regio aan het Deltaprogramma Zoetwater gestuurd samen met een eerste verkenning naar benodigde maatregelen. In 2014/2015 zal een Deltabeslissing worden genomen door het rijk. Daarna zullen we ons eigen beleid en besluitvorming op dit onderwerp daarbij aanpassen.
2. Algemene regels bij de Keur zijn in 2012 bekendgemaakt.

1.6: Kaders en uitvoering peilbeheer (beheerplan 8.1.6)

Beleidsdoel

Waterbeheer is optimaal afgestemd op diverse functies in het hele beheersgebied. Grond- en oppervlaktewaterstanden zijn optimaal afgestemd op streefpeilen.

⁸ Datum gereed verschoven. Was oorspronkelijk 2011.

⁹ Datum gereed is vervroegd. Was oorspronkelijk 2015.

Acties		gereed
8.6.b	1. Vaststellen GGOR/peilbesluiten in Natura 2000 gebieden	2013 ¹⁰
8.6.c	2. Opstellen van GGOR/Peilbesluiten in de rest van het beheersgebied	2013
8.6.d	3. Verdere implementatie grondwatergestuurd peilbeheer	2012
8.6.a	4. Vaststellen van GGOR/Peilbesluiten in de nu bekende knelpuntgebieden	2015
8.6.e	5. Uitwerking peilbeheer in stedelijk gebied in relatie tot de overdracht van stedelijk waterbeheer en de gevolgen van de stedelijke wateropgave	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1. Het GGOR dient als ondersteuning van het proces. Wij leveren onze bijdrage tijdig aan, zodat dit geen belemmering vormt voor de voortgang van de overkoepelende Natura2000-processen.
2. Afhankelijk van de vordering van de leggerwerkzaamheden ronden wij in 2012 de overige (niet verplichte) peilbesluiten af.
3. We zijn gestart met de inrichting van het grondwatermeetnet met als doel om over te gaan naar grondwatergestuurd peilbeheer.
4. De werkzaamheden in het gebied Achterste Diep zijn afgerond. Aansluitend wordt het peilbesluit voorbereid. In gebied Tusschenwater is de knelpuntenanalyse afgerond.
5. Van drie gemeenten is een uitwerking gemaakt.

1.7: Grond- en oppervlaktewateronttrekkingen (beheerplan 8.1.7)

Beleidsdoel

Grondwater- en oppervlaktewateronttrekkingen zijn optimaal afgestemd op de functies in het beheergebied, zowel qua hoeveelheid als qua kwaliteit.

Acties		gereed
8.7.a	1. Vaststellen van een notitie met visie op en beleidsuitgangspunten voor grond- en oppervlaktewateronttrekkingen	2012 ¹¹

Wat gaan we doen in 2012?

1. De notitie is door het algemeen bestuur vastgesteld.

1.8: Onderhoud en schouw van watergangen (beheerplan 8.1.8)

Beleidsdoel

Garanderen van een ongestoorde aan- en afvoer van water.

Acties		gereed
8.8.b	1. Onderhoudbeheerovereenkomsten voor gebouwd gebied opstellen met gemeenten	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1. Met drie gemeenten is het gewenste onderhoud besproken en voorgelegd aan uw bestuur. Met enkele andere gemeenten zijn we in bespreking.

¹⁰ Datum gereed verschoven. Was oorspronkelijk 2011.

¹¹ Datum gereed verschoven. Was oorspronkelijk 2010.

1.9: Vaarwegenbeheer (beheerplan 8.1.9)

Beleidsdoel

Voorkomen van diepgangsbependingen voor de scheepvaart.

Acties		gereed
8.9.a	1. Knelpunten door huidige of in planperiode verwachte vaardieptebeperkingen verhelpen/voorkomen	2015
8.9.b	2. Opstellen overeenkomst met provincie Drenthe over beheer en onderhoud van vaarwegen en kaden	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1. Wij monitoren de slibaanwas in de kanalen om tijdig baggerwerken in gang te zetten.
2. Er is bestuurlijk overleg gevoerd. Het initiatief voor een overeenkomst over beheer en onderhoud van vaarwegen en kaden ligt bij de provincie Drenthe.

Subprogramma 2: Ecologisch gezond en schoon water

Beleidsdoel

We zorgen voor ecologisch gezonde en schone watersystemen, waarin systeemspecifieke dieren en planten voorkomen.

2.1: Kaderrichtlijn water (beheerplan 8.2.1)

Beleidsdoel

Verbeteren ecologische toestand in zestien waterlichamen conform de KRW-doelstelling.

Acties		gereed
8.10.a	1. Uitvoering van afgesproken KRW-maatregelen (zie bijlage 1 en 9 beheerplan 2010-2015)	2015
8.10.b	2. Vaststellen nieuw Stroomgebiedbeheerplan (SGBP)	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1. Een totaaloverzicht van de uitgevoerde maatregelen wordt jaarlijks in de jaarrekening gegeven.
2. In 2012 wordt een plan van aanpak opgesteld voor het proces om te komen tot het nieuwe SGBP en worden de gebiedsprocessen van 2013 voorbereid.

2.2: Inrichting van de oevers (beheerplan 8.2.2)

Beleidsdoel

Verbeteren hydromorfologie kanalen en meren conform de KRW-doelstelling.

Acties		gereed
8.11.a	1. Aanleg van 17,3 km natuurvriendelijke oevers langs de kanalen	2015
8.11.b	2. Verbetering oeverzone in Schildmeer (2 km) en Hondshalstermeer (1,2 km)	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1. Langs het Termunterzijldiep is de uitvoering voorbereid. Afhankelijk van de mogelijkheid tot grondaankoop is ook gestart met de uitvoering. Voor het Buiten Nieuwediep zijn de plannen verder uitgewerkt. Waarschijnlijk wordt er in 2012 gestart met de werkzaamheden. Langs het Nieuwe Kanaal is in 2012 gestart met de aanleg van de nvo's.

De voorbereiding van de uitvoering van de natuurvriendelijke oevers in de Veenkoloniën is gestart; uitvoering vindt plaats in 2013.

2. Voor het Hondshalstermeer is het inrichtingsplan opgesteld, in overleg (en samenwerking) met gebiedspartners.

2.3: Vispassages (beheerplan 8.2.3)

Beleidsdoel

Verbeteren gezonde en gebiedsspecifieke visstand conform KRW-doelstelling.

Acties		gereed
8.12.a	1. Oplossen van 52 vismigratie knelpunten (waarvan 41 in KRW lichamen)	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1. Aanleg van diverse vispassages in de Hunze, Ruiten Aa en Drentsche Aa (is wel afhankelijk van besluitvorming EHS/ILG) is afgerond. Daarnaast zijn enkele vispassages in het kader van het Waddenfondsproject (De Bult, De Tjamme en Veelerveen) gerealiseerd.

2.4: Herstel van de beek (beheerplan 8.2.4)

Beleidsdoel

Verbeteren hydromorfologie beken conform KRW-doelstelling.

Acties		gereed	
8.13.a	1. Herstel natuurlijke inrichting van beken:	2015	
	Westerwoldse Aa zuid/Ruiten Aa (27 km), Runde (7 km)		34 km
	Westerwoldse Aa noord		8,5 km
	Hunze		15 km
	Drentsche Aa		6 km

Wat gaan we doen in 2012?

1. Project Ellersinghuizerveld 2 is besteksgereed. Indien financiën beschikbaar zal dit deelgebied in 2012 worden ingericht.

Trajecten Wessinghuizen/ Ter Wupping zijn in 2012 besteksgereed gemaakt. Indien financiering beschikbaar kan ook voor deze trajecten in 2012 met de inrichting worden begonnen.

In 2012 is gestart met het project Mandelanden en is het lopende project Achterste diep afgerond.

Bestuurlijke besluitvorming en start uitvoering van beekherstel Zeegserloopje heeft in 2012 plaatsgevonden, met als groot risico het ontbreken van financiering en beschikbaarheid van gronden

2.5: Exoten (beheerplan 8.2.5)

Beleidsdoel

Negatieve effecten van exoten op de waterhuishouding voorkomen.

Acties		gereed
8.14.a	1. Uitvoeren onderzoek naar de effecten van exoten op het behalen van KRW-doelen 2012 in de oppervlaktewaterlichamen. Indien noodzakelijk gevolgd door het opstellen van specifiek exotenbeleid	2012

Wat gaan we doen in 2012?

In 2011 is er een notitie opgesteld over de effecten van exoten op de KRW waterlichamen (en bijbehorende doelen). Op basis hiervan is in 2012 besloten of het opstellen van specifiek exotenbeleid in 2012 noodzakelijk is.

2.6: Nutriënten: stikstof en fosfaat (beheerplan 8.2.6)

Beleidsdoel

Voldoen aan de gebiedsgerichte normen voor stikstof en fosfaat.

Acties		gereed
8.15.b	1. Onderzoek naar bronnen van belasting van nutriënten in Hondshalstermeer en de kanalen Fiemel, eventueel opstellen van een maatregelprogramma	2013
8.15.c	2. Onderzoek naar mogelijkheid om nutriëntengehalten verder te verlagen (aanvullend op KRW-maatregelen) in het Zuidlaardermeer	2013

Wat gaan we doen in 2012?

1. Watersysteemanalyse Hondshalstermeer is uitgevoerd in KRW-Innovatieproject Landbouw Centraal. Aan de hand van de uitkomsten worden maatregelen geformuleerd.

Onderzoek kanalen Fiemel is opgestart. Het onderzoek is in 2013 uitgevoerd.

2. Nutrientenvraagstuk bodems en watersysteemanalyse Zuidlaardermeer is in KRW-Innovatieproject BaggerNut ondergebracht: uitwerking onderzoeken in 2012 in samenwerking met aquatisch ecoloog, hydroloog en waterkwaliteitadviseur.

2.7: Prioritaire en overige stoffen (beheerplan 8.2.7)

Beleidsdoel

Voorkomen en terugdringen van verontreinigingen met prioritaire en overige stoffen.

Acties		gereed
8.16.a	1. Kennis opdoen over het effect van prioritaire en overige stoffen en over de diverse bronnen waar deze stoffen vandaan komen	2015
8.16.c	2. Vergunningen aanpassen op prioritaire stoffen	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1. Op basis van de uitgevoerde inventarisatie in 2011 gaan we zo nodig metingen uitvoeren bij de diverse bronnen.
2. Wordt meegenomen bij 8.16.a.

2.8: Verontreinigde waterbodem (beheerplan 8.2.8)

Beleidsdoel

Voorkomen dat waterkwaliteit negatief wordt beïnvloed door baggerspecie; voldoen aan de KRW-doelstelling.

Acties	gereed	
8.17.c	Onderzoek naar noodzaak verwijdering nutriëntenrijk slib in KRW waterlichamen kanalen Westerwolde en Veenkoloniën	2012 ¹²
8.17.a	1. Spoedeisende waterbodemsaneringen voor de KRW zijn uitgevoerd	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1. Het onderzoek is dit jaar afgerond. De onderzoeksvraag is in het KRW-Innovatieproject BaggerNut ondergebracht.
2. Wij zijn in overleg met de provincie Groningen over de vorderingen in het Eemskanaal en het Ceresmeer. De saneringen moeten door resp. de provincie Groningen en Philips voor 2015 afgerond zijn.

2.8: Verzilting (beheerplan 8.2.9)

Beleidsdoel

Voorkomen van schadelijke effecten van te hoge zoutgehalten voor plant en dier.

Acties	gereed	
8.18.a	1. Onderzoek naar rek in toelaatbare zoutgehalten voor ecologie en landbouw	2012

Wat gaan we doen in 2012?

1. Het onderzoek is afgerond.

2.9: Monitoring (beheerplan 8.2.11)

Beleidsdoel

Inzicht krijgen in de algemene toestand van onze watersystemen en de effecten van genomen maatregelen.

Acties	gereed	
8.20.a	1. Effectmeting KRW-maatregelen (tussenrapportage)	2012

¹² Datum gereed is verschoven naar 2012.

Wat gaan we doen in 2012?

1. Voorgestelde veranderingen vanuit het jaarverslag waterkwaliteit 2010 in het meetnet uit het project Optimalisatie Monitoring zijn met ingang van 2012 operationeel.

2.10: Zwemwater (beheerplan 8.2.12)

Beleidsdoel

Veilig zwemwater.

Acties

gereed

8.21.c	1. Een meer pro-actieve en oplossingsgerichte adviesrol naar provincie	2012
--------	--	------

Wat gaan we doen in 2012?

1. We brengen de kennis die we afgelopen jaar opgedaan hebben op het gebied van bestrijding van blauwalg op een pro-actieve wijze in.

2.11: Stedelijk water (beheerplan 8.2.13)

Beleidsdoel

Kwaliteit stedelijke wateren in overeenstemming met de functie van het water.

Acties

gereed

8.22.a	1. Samen met gemeenten functies uitwerken voor kleine wateren in de stedelijke kernen	2015
8.22.b	2. Inrichting, beheer en onderhoud afstemmen op de functie van het water	2015
8.22.d	3. Waterkwaliteitsspoor gereed	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1 en 2. We wachten initiatieven van gemeenten af.

3. In 2012 toetsen we bij ieder nieuw BRP aan het waterkwaliteitsspoor (invloed lozing uit riooloverstort op het oppervlaktewater), met als doel dat in 2015 alle gemeenten aan de eisen voldoen.

2.12: Diepe plassen (beheerplan 8.2.14)

Beleidsdoel

Bescherming van de ecologische kwaliteit van diepe plassen.

Acties

gereed

Vanuit het beheerplan 2010 – 2015 zijn geen verdere acties voorzien. Na het vaststellen van de beleids- en beheernotitie diepe plassen zal in overeenstemming met die notitie worden gehandeld.

2.13: Waterketen (beheerplan 8.2.15)

Beleidsdoel

Winst in de waterketen zoeken.

Acties		gereed
8.24.a	1. Opbouwen gezamenlijk rioleringsbedrijf	2012
8.24.b	2. Onderzoek naar hergebruikmogelijkheden voor effluent	2012

Wat gaan we doen in 2012?

1. In 2011 heeft Rionoord het beheer en onderhoud voor de gemeenten Delfzijl, Appingedam en Loppersum gekregen; in 2012 ondersteunen wij Noorderzijvest met de invulling van deze werkzaamheden.
2. De gesprekken met grootverbruikers van proceswater en Groningen Seaports over de afzet mogelijkheden voor rwzi effluent worden in 2012 voortgezet. Kansrijke opties worden verder uitgewerkt.

Subprogramma 3: Zuiveringsbeheer (beheerplan 8.2.10)

Beleidsdoel

Optimale zuivering van afvalwater, zodat de lozing van effluent geen belemmering vormt voor het behalen van gebiedsspecifieke kwaliteitsdoelstellingen.

Waarborgen van de overeengekomen afnameverplichting van rioolwater uit de riolering.

Indirecte lozingen hebben geen invloed op het behalen van de kwaliteitsdoelstellingen.

Acties		gereed
8.19.a	1. Onderzoek en uitvoering pilots sanitatie	2012
8.19.c	2. Evaluatie adviserende rol naar provincies en gemeenten	2013

Wat gaan we doen in 2012?

1. Nieuwe sanitatie wordt inmiddels op een aantal plaatsen in Nederland toegepast; pilots op dit gebied zijn dan ook niet meer aan de orde. In 2012 volgen wij deze ontwikkelingen en is onderzoek gedaan, samen met Noorderzijvest, naar de mogelijkheden voor gescheiden sanitatie van het UMCG en nieuwbouwwijken rondom Groningen.
2. Naar aanleiding van de evaluatie van eind 2011 over onze rol op het gebied van indirecte lozingen, passen we in 2012 onze werkwijze aan.

Subprogramma 4: Water en ruimtelijke ordening

Beleidsdoel

We zorgen voor een optimale afstemming tussen water en ruimtelijke functies.

We scheppen tijdig voldoende ruimtelijke condities bij provincies en gemeenten voor realisatie van onze wateropgaven.

We zijn bij alle ruimtelijke locatie- en inrichtingskeuzen in ons beheergebied betrokken en willen dat onze adviezen worden opgevolgd.

We voorkomen ruimtelijke keuzen met onevenredige gevolgen voor de waterhuishouding.

We stemmen het beheer van onze waterinfrastructuur af op de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten van de omgeving.

Acties		gereed
6.1.a	1. Vaststellen beleidsnotitie met als doel het watersysteem mede sturend te laten zijn bij ruimtelijke ordening (ook in relatie tot de gevolgen van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening)	2012 ¹³

Wat gaan we doen in 2012?

1. De beleidsnotitie is aan het algemeen bestuur voorgelegd.

¹³ Datum gereed is verschoven van 2011 naar 2012.

PROGRAMMA ORGANISATIE

Visie op de organisatie

Wij streven naar een slagvaardige, flexibele en kennisgerichte organisatie die niet alleen innovatief en kostengedreven is, maar ook vanuit een pro-actieve houding te werk gaat en snel op ontwikkelingen weet in te spelen. Een organisatie die als regionale waterautoriteit wordt erkend en gewaardeerd, die maatschappelijk zichtbaar is, midden in de samenleving staat en ook in staat is om de waterbelangen te verbinden met het werk van andere maatschappelijke organisaties en daarbij de rol van initiërende co-maker niet schuwt. Ons relatiebeheer is daar dan ook op afgestemd.

Het programma organisatie is onderverdeeld in 3 subprogramma's: maatschappelijke oriëntatie, de klant en de bedrijfsvoering.

Subprogramma 1: Maatschappelijke oriëntatie (beheerplan 9.1)

Beleidsdoel

Wij worden door onze omgeving gezien en gewaardeerd als de regionale waterautoriteit. Ons handelen is gebaseerd op maatschappelijk verantwoord en betrokken ondernemen.

Acties

Alle acties van het beheerplan 2010 – 2015 zijn voor dit subprogramma afgerond.

Subprogramma 2: Klant (beheerplan 9.2)

Beleidsdoel

Onze dienstverlening voldoet op transparante wijze aan de eisen en wensen van de klant, en is gericht op het bereiken van klanttevredenheid tegen lage - en voor de klant acceptabele - kosten.

Acties

		gereed
9.2.b	1. We zorgen ervoor dat onze dienstverlening wordt afgestemd op de wensen van de klant, met gebruikmaking van de mogelijkheden van moderne ICT-ontwikkelingen en het digitale overheidsloket (gemeenschappelijk e-loket)	2012
9.2.a	2. We meten via objectief onderzoek aan het eind van iedere bestuursperiode hoe onze klanten onze dienstverlening ervaren en in hoeverre onze omgeving ons als transparant ervaart; op basis daarvan bepalen we de nadere doelstellingen en maatregelen voor de volgende bestuursperiode	2013
9.2.c	3. We maken afspraken met gemeenten om een goede en snelle afhandeling van watergerelateerde klachten etc. van burgers en bedrijven te realiseren	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1. Onze internetsite wordt verder doorontwikkeld. De concrete invulling vindt in 2012 plaats. Deelnemen aan landelijke initiatieven vindt alleen plaats als dat voor ons rendement oplevert.
2. Door de vermoedelijke verlenging van de zittingsduur van het huidige bestuur tot 2014 wordt dit actiepunt een jaar opgeschoven.

3. De gemeenten zijn bezocht en geïnformeerd over het "waterloket". Ze zijn uitgenodigd dit in hun eigen KlantContactCentrum te implementeren. Omdat het een afspraak is gemaakt binnen de gemeentelijke waterplannen, wordt dit dus ook gedaan. We moeten nog 15 gemeenten benaderen.

Subprogramma 3: Bedrijfsvoering (beheerplan 9.3)

Beleidsdoel

We voeren onze taken uit op basis van een optimale kwaliteit/prijsverhouding. De competenties van onze medewerkers zijn in lijn met de kerncompetenties van de organisatie.

Acties	gereed	
9.3.c	1. We meten via objectief onderzoek de betrokkenheid/binding bij de organisatie en voeren eventueel benodigde maatregelen uit	2012
9.3.b	2. We gaan verder met het ontwikkelen van organisatie- en medewerkercompetenties op het gebied van interne en externe samenwerking. Elementen als deskundigheid, professionaliteit en betrouwbaarheid spelen een prominente rol in de ondersteuning van onze rol als waterautoriteit.	2015

Wat gaan we doen in 2012?

1. Het onderzoek zal een combinatie worden van het RI&E onderzoek en een medewerker tevredenheidonderzoek.
2. Dit jaar is een nieuwe strategische personeelsplanning opgesteld voor de periode vanaf 2013.

Kosten per programma op kostensoort
(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2012	Begroting 2011
Veiligheid		
Kapitaallasten	2.747.000	2.532.000
Personeelslasten	735.000	735.000
Overige lasten/baten	793.000	860.000
Totaal	4.275.000	4.127.000
Watersystemen		
Kapitaallasten	19.945.000	20.003.000
Personeelslasten	11.292.000	10.033.000
Overige lasten/baten	27.003.000	26.528.000
Totaal	58.240.000	56.564.000
Organisatie		
Kapitaallasten	1.576.000	1.492.000
Personeelslasten	9.407.000	10.013.000
Overige lasten/baten	8.085.000	8.514.000
	19.068.000	20.019.000
waarvan doorberekend	4.746.000	4.803.000
Totaal	14.322.000	15.216.000
	76.837.000	75.907.000

Investeringsuitgaven per programma

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2012	Begroting 2011
Veiligheid	10.256.000	5.705.000
Watersystemen	13.902.000	14.696.000
<i>Waarvan voor zuiveringsbeheer:</i>	2.267.000	1.285.000
Organisatie	750.000	1.210.000
Totaal	24.908.000	21.611.000

HOOFDSTUK 2, Beschouwingen bij de begroting 2012

Hoofdstuk 2 van de begroting is onderverdeeld in een aantal paragrafen. Een aantal hiervan is voorgeschreven in het Waterschapsbesluit. De volgende onderwerpen worden behandeld.

- a. Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar
- b. Uitgangspunten en normen
- c. Uitkomst van de begroting 2012
- d. Waterschapsbelastingen
- e. Kostentoerekening
- f. Weerstandsvermogen
- g. Investeringsprogramma
- h. Financiering (treasuryparagraaf)
- i. Risicoparagraaf
- j. Verbonden partijen
- k. Bedrijfsvoering
- l. EMU-saldo

A. Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Het beleid van het waterschap wordt gevormd door externe en interne kaders. In hoofdstuk 1, het programmaplan, worden deze kaders benoemd en doorvertaald naar de beleidsdoelstellingen van het waterschap. Het programmaplan 2012 is gebaseerd op het beheerplan 2010-2015. De opbouw is hiervan afgeleid. Financieel vormt de meerjarenraming 2012 – 2015 (AB 6 juli 2011) een belangrijk kader.

De volgende ontwikkelingen kunnen hier genoemd worden.

De economie in Nederland

In de Macro Economische Verkenning (MEV) 2012 van het Centraal Planbureau wordt voor 2011 een economische groei verwacht van 1,5% en voor 2012 een groei van 1%. Het beeld is dat de groei vertraagt. De verwachting is dat de overheidsschuld (EMU) in 2012 afneemt naar 2,9%. De inflatie bedraagt naar verwachting 2,25% in 2011 en 2% in 2012.

De onzekerheid van bovenstaande verwachtingen is echter groot. Met name de onzekerheden wat betreft de Verenigde Staten en de Zuid-Europese landen kunnen een grote stempel drukken op de wereldeconomie.

Het kabinet heeft zich voorgenomen de komende jaren uiteindelijk structureel € 18 miljard te besparen. Bezuinigingen maken hiervan onderdeel uit. Deze raken ons ook. De verdubbeling van onze HWBP bijdrage is hier een voorbeeld van. Maar ook de bezuinigingen op ILG gelden en de gevolgen daarvan voor onze KRW maatregelen (Bleker-brief). Daarnaast worden maatregelen voorgesteld die wellicht financieel voordelig uitpakken, zoals indirecte verkiezingen en minder bestuurders. De maatregelen die betrekking hebben op komend jaar zijn in de begroting 2012 opgenomen. Dit betreft onder anderen de bijdrage HBWP en de kosten voor muskusrattenbestrijding.

Gevolgen voor de begroting 2012

Afgelopen voorjaar is door uw algemeen bestuur de meerjarenraming 2012 – 2015 vastgesteld. Centraal uitgangspunt in deze meerjarenraming was het realiseren van een beperkte en stabiele lastenontwikkeling de komende jaren. Voor 2012 en 2013 is gerekend met een lastenstijging van 1,2% respectievelijk 1,3%. Om deze beperkte lastenstijging te realiseren wordt een groot deel van de algemene reserve ingezet. Vanaf 2014 zullen de lasten structureel moeten dalen met € 3 miljoen oplopend naar € 4,5 miljoen in 2015 om de afgesproken lastenontwikkeling vast te houden. De in de meerjarenraming 2012 – 2015 opgenomen stelpost 1% kostenbesparing van € 800.000 is met € 1,2 miljoen ruimschoots gehaald.

B. Uitgangspunten en normen

De basis voor het opstellen van deze begroting is de op 6 juli 2011 door uw bestuur vastgestelde "meerjarenraming 2012 - 2015".

Ten opzichte van de MJR 2012 – 2015 zijn de verwachtingen ten aanzien van lonen en prijzen niet wezenlijk veranderd. Dit betekent dat deze uitgangspunten en normen van de meerjarenraming ongewijzigd zijn gebleven.

De volgende algemene uitgangspunten zijn voor de begroting 2012 toegepast.

Personeelslasten

Formatie

De formatie volgens de strategische personeelsplanning is in de begroting 2012 verwerkt. De strategische personeelsplanning gaat uit van een minimale formatieve opzet. De reguliere formatie is in 2012 met 3,7 FTE teruggebracht naar 293,2 FTE. In deze formatie is nog geen rekening gehouden met de overname van de muskusrattenbestrijders van de provincie Groningen. Met de financiële gevolgen hiervan is in totaal rekening gehouden. In de begroting 2012 is, conform de meerjarenraming, per saldo een hogere bijdrage muskusrattenbestrijding opgenomen van € 1,2 miljoen. De definitieve invulling over de afzonderlijke budgetten (waaronder de personeelslasten) zal later in het jaar plaatsvinden.

Loonkosten

In de begroting 2012 is gerekend met 3% stijging van de loonsom. Met dit percentage kunnen naar verwachting reguliere ontwikkelingen, zoals de prestatietoeslag (voorheen uitloopregels), aanpassingen in de sociale lasten en een verhoging van de salarissen worden bekostigd. De huidige CAO voor waterschappen kent een looptijd tot 1 januari 2012. Onderhandelingen over een nieuwe CAO zijn in september gestart.

Naast de bruto salarissen spelen ook de sociale lasten een belangrijke rol bij het bepalen van de toekomstige personeelslasten. De verwachtingen omtrent de hoogte van de pensioenpremies is onzeker. De dekkinggraad van ons pensioenfonds ABP is sterk afhankelijk van de beurskoersen. Het ene moment is de dekkinggraad onder de 105% en het andere moment weer boven de 105%. We hebben nog geen signalen ontvangen dat de tijdelijke verhoging van de pensioenpremies ongedaan wordt gemaakt.

In onze ogen is het uitgaan van 3% loonsomstijging nog steeds reëel.

Prijzen

In de begroting 2012 is rekening gehouden met 2% prijsstijging (inflatie). Het CPB verwacht voor 2012 een inflatie van eveneens 2%. Bij specifieke onderdelen zoals zuiveren over de grens, het

Waterschapshuis en Hefpunt wordt uitgegaan van de begrotingen van betreffende partijen. Ook voor energie wordt geen inflatiecorrectie meegenomen omdat hier wordt uitgegaan van contractprijzen.

Kapitaallasten

De kapitaallasten berekend in de begroting 2012 zijn gebaseerd op een investeringsvolume van € 17 miljoen. Dit is inclusief onze bijdrage aan het HWBP in 2012 van € 1,9 miljoen. Het renteomslagpercentage voor 2012 is berekend op 4,18%.

In bijlage 1 is de voor 2012 geplande werkvoorraad investeringen opgenomen.

Onvoorzien

In ons financieel statuut is geregeld dat de hoogte van de stelpost onvoorzien per taak is gekoppeld aan de omzet van die taak. De raming voor onvoorzien per taak bedraagt thans 0,25% van de omzet. Voor de taak watersysteembeheer bedraagt de raming voor onvoorzien € 102.000 en voor de taak zuiveringsbeheer € 94.000.

Jaarrekening 2010, voorjaarsrapportage 2011 en najaarsrapportage 2011

De structurele effecten van deze rapportages zijn in deze begroting verwerkt.

C. Uitkomst van de begroting 2012

Deze begroting is gebaseerd op de op 6 juli 2011 vastgestelde MJR 2012 – 2015. De uitkomst wijkt af van de toen verwachte uitkomst voor 2012.

UITKOMST BEGROTING 2012 (bedragen x € 1 miljoen)

	Totalen begroting 2012
Jaarschijf 2012 volgens de MJR 2012 – 2015 (excl. per saldo aanwending reserves)	79,0
BEGROTING 2012 (excl. per saldo aanwending reserves)	78,6

De afwijking ten opzichte van de verwachting bij de MJR 2012 – 2015 is € 0,4 miljoen voordelig. In de meerjarenraming 2012 – 2015 is een stelpost 1% kostenbesparing van € 0,8 miljoen opgenomen. In de begroting 2012 is deze kostenbesparing ingevuld en bedraagt € 1,2 miljoen. In grote lijnen is deze kostenbesparing als volgt opgebouwd:

1.	Kapitaallasten	voordeel	€ 257.000
2.	Personeelslasten	voordeel	€ 497.000
3.	Goederen en diensten derden	voordeel	€ 619.000
4.	Onvoorzien	nadeel	€ 73.000
5.	Baten	nadeel	€ 134.000
	Per saldo voordeel		€ 1.166.000

Daarnaast wordt ingaande 2012 het heffen van verontreinigingsheffing ook op het lozen van grondwater toegepast. De opbrengst bedraagt ca. € 240.000. Dit leidt tot een lagere stijging van de belastingtarieven voor de watersysteemheffing. Een hogere opbrengst van de verontreinigingsheffing heeft een positief effect op de belastingtarieven van het watersysteembeheer.

1. Kapitaallasten.

Het voordeel ad € 257.000 betreft met name lagere rentelasten. Op basis van de meest actuele gegevens is een nieuwe inschatting gemaakt van de rentelasten.

2. Personeelslasten.

De personeelslasten zijn met € 497.000 gedaald. De berekening van de personeelslasten voor 2012 in de meerjarenraming 2012 -2015 was gebaseerd op de jaarschijf 2012 van de meerjarenraming 2011- 2014. De voor de begroting 2012 berekende indexatie is € 117.000 lager dan eerder berekend. Daarnaast is een voordeel ontstaan van € 300.000 doordat de gevolgen van de nieuwe CAO berekend bij de begroting 2011 voordelig uitpakken. Dit wordt deels veroorzaakt door de CAO op maat toe te snijden op ons waterschap. Voorbeeld daarbij is de overgang van 37 naar 36 uur. Een klein deel van de medewerkers heeft ervoor gekozen, met de invoering van de 37-urige naar de 36-urige werkweek in 2011, het extra uur te laten uitbetalen. Dit aandeel was conform landelijke aannames bij de begroting 2011 hoger ingeschat.

De onlangs, gezamenlijk met Noorderzijlvest, in dienst getreden subsidiecoördinator werkt, voor wat betreft de salarissen en sociale lasten, kostenverhogend (€ 41.000). Hier staat een voordeel op diensten van derden (raming subsidiecoördinator) van € 50.000 tegenover. Het resterende voordeel van € 121.000 betreft met name een besparing op de budgetten van de overige personeelslasten. Ondermeer is er een voordeel ontstaan omdat van de zeven traineeplekken vier worden ingevuld door trainees een tijdelijk contract van het waterschap aan te bieden. De kosten hiervan zijn lager dan het aanbieden van een contract via de bestuursacademie (BAN).

3. Goederen en diensten derden.

Ten opzichte van de meerjarenraming zijn de kosten € 619.000 lager. De nieuwe gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest voor het zuiveren van ons afvalwater door de rwzi Garmerwolde geeft voor 2012 een besparing van € 344.000. Deze nieuwe gemeenschappelijke regeling is het resultaat van scherpe onderhandelingen met Noorderzijlvest. Daarnaast zijn diverse budgetten opnieuw beoordeeld en afgewogen. Dit heeft geresulteerd in een verlaging van € 275.000.

4. Onvoorzien.

In de meerjarenraming is abusievelijk uitgegaan van een te laag bedrag voor onvoorzien.

5. Lagere baten.

De lagere baten van € 134.000 betreft voor € 125.000 lagere bespaarde rente. Door het inzetten van de algemene reserves is de bate wegens bespaarde rente lager.

Voor een gedetailleerdere toelichting op de verschillen met de begroting 2011 verwijzen wij u naar hoofdstuk 3.

D. Waterschapsbelastingen

Het belastingstelsel voor waterschappen bestaat uit drie heffingen: de watersysteemheffing, de zuiveringsheffing (heffing op indirecte lozingen) en de verontreinigingsheffing "nieuwe stijl" (heffing op directe lozingen). De watersysteemheffing heeft betrekking op de zorg voor de waterkering, de

waterkwantiteit en de (passieve) waterkwaliteit waarbij de kosten worden toegedeeld op basis van waardeverhouding (methode Delfland).

Binnen de watersysteemheffing zijn vier belastingcategorieën: Ingezetenen, Gebouwd, Ongebouwd (niet zijnde natuur) en Natuur. Voor buitendijks gelegen gebouwde en ongebouwde objecten (niet zijnde natuur) wordt de maximale tariefdifferentiatie (tariefverlaging van 75%) toegepast.

Begroting 2012 per taak

WATERSYSTEEMHEFFING

Begroting 2012 watersysteemheffing

(bedragen x € 1.000)

	begroting 2012	begroting 2011
Netto kosten	41.614	38.384
Bedrag voor onvoorzien	102	94
Kosten kwijtschelding	451	530
Algemene opbrengsten (bespaarde rente)	-1.103	-1.195
Saldo: te ontvangen via belastingheffing	41.064	37.813
Onttrekking algemene reserve	-2.523	0
Te ontvangen belastingopbrengst	38.541	37.813

Ten opzichte van 2011 stijgt de te ontvangen belastingopbrengst met ongeveer 1,9%. Met als basis de door Hefpunt beschikbaar gestelde gegevens voor de grondslagen van belastingheffing kunnen de volgende tarieven worden berekend.

Tarieven 2012	begroting 2012	begroting 2011	Stijging in %
ingezetenen	55,91	55,80	0,2%
gebouwd (basis)	0,04634%	0,04496%	3,1%
gebouwd (buitendijks)	0,01334%	0,01302%	2,5%
ongebouwd (basis)	49,65	48,95	1,4%
ongebouwd (buitendijks)	13,03	12,85	1,4%
natuur	3,28	3,24	1,2%

Toelichting:

Ingaande 2012 wordt het heffen van verontreinigingsheffing ook op het lozen van grondwater toegepast. De opbrengst bedraagt ca. € 240.000. Dit leidt tot een lagere stijging van de belastingtarieven voor de watersysteemheffing. Een hogere opbrengst van de verontreinigingsheffing heeft een positief effect op de belastingtarieven van het watersysteembeheer.

De invloed van de ontwikkeling van de eenheden zorgt voor een verschillend effect op de tarieven. Het tarief voor gebouwd stijgt vooral door de afname van de WOZ-waarde wegens de daling van de huizenprijzen. Rekening is gehouden met een daling van de WOZ-waarden van ongeveer 2%. Het

aantal ingezetenen is, op basis van de actuele gegevens over 2011, ten opzichte van de begroting 2011 met 1.500 verhoogd.

ZUIVERINGSHEFFING / VERONTREINIGINGSHEFFING

Begroting 2012 zuiveringsheffing (bedragen x € 1.000)

	begroting 2012	begroting 2011
Netto kosten	36.374	36.703
Bedrag voor onvoorzien	94	95
Kosten kwijtschelding	1.148	1.363
Algemene opbrengsten (bespaarde rente)	-34	-67
Saldo: te ontvangen via belastingheffing	37.582	38.094
Toevoeging algemene reserve	714	
Te ontvangen belastingopbrengst	38.296	38.094

Ten opzichte van 2011 stijgt de belastingopbrengst met ongeveer 0,5%.

Tarieven 2012	begroting 2012	begroting 2011	Stijging in %
Zuiveringsheffing	70,51	68,39	3,1%
Verontreinigingsheffing	70,51	68,39	3,1%

Het tarief per VE (vervuilingseenheid) is met name gestegen omdat het aantal VE's, op basis van de actuele gegevens over 2011, ten opzichte van de begroting 2011 naar beneden is bijgesteld. Deze daling van het aantal VE's kan voor een deel worden toegeschreven aan de vorig jaar geconstateerde onterecht opgelegde belastingaanslagen als gevolg van het beëindigen van het meeliften. Daarnaast zijn controles uitgevoerd op de juistheid van de indeling van bedrijven in tabelbedrijven en forfaitaire bedrijven. Op basis van het waterverbruik blijken bedrijven een lagere forfaitaire aanslag te moeten krijgen. Aan meetbedrijven kunnen minder VE in rekening worden gebracht (o.a. sluiten bedrijven). Daarnaast blijkt het aantal 1 persoonshuishoudens groter dan verwacht.

Samenvattend tarievenoverzicht 2012

Door middel van een afzonderlijk tarievenbesluit (aanpassing belastingverordeningen) zullen wij u voorstellen de tarieven voor 2012 vast te stellen.

Tarievenoverzicht

Categorie	Tarief 2012 (Begroting)	Belastingopbrengst 2012	Belastingopbrengst 2011
Ingezetenen	€ 55,91	€ 9.897.661	€ 9.793.115
Gebouwd (basis)	0,04634%	€ 20.512.498	€ 20.262.931
Gebouwd (buitendijks)	0,01334%	€ 3.271	€ 3.256
Ongebouwd (basis)	€ 49,65	€ 7.374.348	€ 7.269.959
Ongebouwd (buitendijks)	€ 13,03	€ 1.955	€ 1.929
Natuur	€ 3,28	€ 95.318	€ 98.382
Verontreinigingsheffing	€ 70,51	€ 655.778	€ 382.990
Zuiveringsheffing	€ 70,51	€ 38.296.010	€ 38.093.816
Totaal belastingopbrengst		€ 76.836.839	€ 75.906.378

Lastendruk

De belastingtarieven voor 2012 laten voor vier voorbeeldbelastingbetalers de volgende lastenontwikkeling zien.

	Begroting 2012	Begroting 2011	Verschil
Gezin met huurwoning	€ 267,44	€ 260,97	+ 2,5%
Gezin met een eigen huis van € 250.000	€ 383,29	€ 373,37	+ 2,7%
Gezin met 80 hectare bouwland (waarde gebouwen € 400.000)	€ 4.424,80	€ 4.356,81	+1,6%
MKB bedrijf (waarde gebouwen € 2 miljoen, 10 VE's)	€ 1.631,90	€ 1.583,10	+3,1%

De afwijking in de stijgingspercentages wordt vooral veroorzaakt door veranderingen in de noemer (WOZ-waarden, hectares ongebouwd, VE's etc.) en de daardoor optredende onderling verschuivende verhoudingen.

Het kwijtscheldingsbeleid

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Net als de meeste waterschappen heeft ook het algemeen bestuur van ons waterschap hiertoe besloten. Hierbij is de norm op 100% gesteld. Een norm van 100 procent houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of onder bijstandsniveau. Het aantal verzoeken ligt gemiddeld op ca. 10.500 stuks per jaar. Ongeveer 80% hiervan wordt gehonoreerd. In het Groninger gebied wordt bij het afhandelen van de kwijtscheldingsverzoeken in de meeste gevallen samengewerkt met de gemeenten. Kwijtschelding beperkt zich tot de verontreinigingsheffing, de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing ingezetenen. Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is in principe geen kwijtschelding mogelijk omdat het bezit van woningen, gebouwen, ongebouwd en natuurterreinen vermogen veronderstelt.

In de bestuursvergadering van 12 oktober 2011 heeft u besloten de bestaande normen van ons kwijtscheldingsbeleid te continueren. Daarnaast heeft u besloten kleine ondernemers voor hun privé belastingaanslag van het waterschap eveneens in de gelegenheid te stellen een verzoek tot

kwijtschelding in te dienen. Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de kwijtscheldingsregeling waterschap Hunze en Aa's 2012.

Definitie natuur

Sinds 2009 bestaat verschil van mening over de uitleg van het begrip natuur in de Waterschapswet. Percelen natuur krijgen een afzonderlijk (lage) belasting opgelegd door het waterschap. Verschil van mening bestaat vooral bij graslanden en akkers waar koeien en ander vee als natuurbeheermaatregel worden ingezet. Vanuit de Unie is aangedrongen een bestuurlijke oplossing hiervoor te zoeken boven het voeren van (proef)procedures.

Een bestuurlijke oplossing was mogelijk beschikbaar door voor de definitie van het begrip natuur aansluiting te zoeken bij de Index natuur en landschap. Het subsidiestelsel natuur- en landschapsbeheer (SNL) en de provinciale natuurbeheerplankaarten maken hier gebruik van. Via de Index is eenvoudig te bepalen wanneer een subsidie natuurbeheer kan worden verstrekt, wanneer een subsidie agrarisch natuurbeheer en wanneer een subsidie landschapsbeheer. Bij agrarisch natuurbeheer is geen sprake van natuur volgens de Waterschapswet. Bij landschapsbeheer niet als het object niet in een natuurterrein ligt.

Uiteindelijk is niet gekozen voor de Index natuur en landschap. Deze index bleek te leiden tot ongewenste verschuivingen in de tarieven voor 'natuur' en 'overig ongebouwd'. Dit betekent dat onze uitleg van natuur gehandhaafd blijft. Dit betekent ook dat bezwaarschriften tegen opgelegde belastingaanslagen in 2009, 2010 en 2011 kunnen worden afgedaan. Het is vervolgens aan de bezwaarmakers om te bepalen of beroep wordt ingesteld. De rechter kan daarna een uitspraak doen over het begrip natuur. Om te voorkomen dat in het land verschillende uitspraken over gelijklopende bezwaren worden gedaan worden een aantal proefprocedures gevoerd. Over het voeren van proefprocedures is overeenstemming bereikt tussen de waterschappen en Het Boschap, als vertegenwoordiger van de bezwaarmakers.

In afwachting van de uitkomsten van deze procedures is in deze begroting uitgegaan van onze uitleg van het begrip natuur. In de risicoparagraaf bij deze begroting is het mogelijke financiële effect, bij voor ons negatieve uitkomsten van de procedures, opgenomen. Dit effect heeft ook invloed op ons aan te houden weerstandsvermogen.

Nieuw belastingstelsel

In een extra bestuursvergadering op 21 september 2011 bent u geïnformeerd over de voorstellen van de Unie van waterschappen om het huidige belastingstelsel aan te passen en heeft u hierover een standpunt ingenomen. Een aanpassing van het belastingstelsel zal pas in 2014 ingaan en heeft dus geen invloed op de belastingtarieven zoals opgenomen in deze begroting. Pogingen om vooruitlopend op die aanpassing al in 2012 waterschappen de mogelijkheid te geven de kostentoedeling en daarmee de belastingtarieven voor de watersysteemheffing aan te passen bleken niet succesvol.

E. Kostentoerekening

In artikel 4.2, lid 4 van het Waterschapsbesluit, is opgenomen dat de kostentoerekening plaatsvindt op basis van objectieve, bedrijfseconomische criteria.

De totale begroting per taak bestaat uit de som van de directe kosten en opbrengsten en alle doorberekende kosten van de ondersteunende producten. De kosten van de producten bestaan uit directe en indirecte (netto) kosten. Alle kosten worden uiteindelijk toegerekend aan de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer en worden gedekt door de belastingheffing over beide taken.

De begroting is ingedeeld in primaire producten en ondersteunende producten. De primaire producten zijn de producten die een directe bijdrage leveren aan de taken van het waterschap. Een voorbeeld

hiervan is het product peilbeheer. De ondersteunende producten zijn de producten die de totstandkoming van de primaire producten ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is huisvesting. De ondersteunende producten worden middels verdeelsleutels toegerekend aan de primaire producten. De primaire producten kunnen grotendeels rechtstreeks worden toegerekend aan één van de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Een aantal echter zijn taakoverschrijdend en worden verdeeld over beide taken.

In de AB vergadering van 25 juni 2008 zijn de diverse verdeelsleutels vastgesteld.

Hieronder volgt een overzicht van de toerekening van de beleidsproducten aan de twee taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

Beleidsproduct	Watersysteem- beheer	Zuiverings- Beheer	Totaal
- Planvorming	90%	10%	100%
- Aanleg en onderhoud van waterkeringen	100%		100%
- Inrichting en onderhoud van watersystemen	100%		100%
- Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken		100%	100%
- Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	100%		100%
- Vergunningverlening en handhaving keur	100%		100%
- Beheersing van lozingen			
Aanpak diffuse emissies derden	100%		100%
Handhaving watervergunningen en meldingen			
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	70%	30%	100%
	50%	50%	100%
- Heffing en invordering	Specifiek per taak en het watersysteembeheer onderverdeeld naar belastingcategorie.		
- Bestuur en externe communicatie	80%	20%	100%
- Dekkingsmiddelen			
Dividend opbrengst NWB	80%	20%	100%
Overige posten	Specifiek per taak.		

Hieronder worden de verdeelsleutels van de ondersteunende producten weergegeven.

Ondersteunend product	Verdeelsleutel
- Management en organisatie Beleids en beheerinstrumenten Facilitaire zaken/interne faciliteiten	De verdeling van deze producten is op basis van de verhouding van de omzet van de primaire producten.
- Informatisering/informatiebeleid en automatisering	De verdeling is op basis van het aantal geautomatiseerde werkplekken per afdeling en wordt d.m.v. een opslag op het uurtarief van de afdelingen over de producten verdeeld.
- Informatisering/centrale (geo)grafische informatie	De verdeling is 80% watersysteembeheer en 20% zuiveringsbeheer.
- Facilitaire zaken/huisvesting	De verdeling is op basis van de ingebruik zijnde m ² 's

van de afdelingen en wordt d.m.v. een opslag op het uurtarief van de afdelingen over de producten verdeeld.

- Bemonstering en analyse (Laboratorium)

De verdeling vindt plaats op basis van het aantal ILOW punten (Integraal Laboratorium Overleg Waterkwaliteitsbeheerders) over de primaire producten.

F. Weerstandsvermogen

De algemene reserves worden vooral gebruikt als algemeen weerstandsvermogen. Het hebben van voldoende eigen vermogen stelt ons in staat financiële tegenvallers zoals bijvoorbeeld beschreven in de risicoparagraaf op te kunnen vangen zodra ze zich voordoen.

Uitgangspunt hierbij is de omvang van deze reserves in overeenstemming te brengen met het in ons financieel statuut gebruikte uitgangspunt dat de reservepositie per taak ligt binnen de bandbreedte van het vastgestelde minimum en maximum.

Deze bandbreedte wordt jaarlijks aangepast aan de meest recente informatie. Voor de minimumomvang wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd. De maximumomvang wordt jaarlijks aangepast aan de omvang van de exploitatie-uitgaven; (10% van de omzet). In onderstaande tabel zijn de meest actuele gegevens verwerkt.

De bandbreedte is voor 2012, na vaststelling van de najaarsrapportage 2011, als volgt te bepalen:

Taak	Stand per 1 januari 2012 (incl. NJR 11)	Minimum omvang (basis: risico-inventarisatie)	Maximum (basis: 10% omzet 2012)	Tekort (-) t.o.v. minimum Overschot (+) t.o.v. maximum
Watersysteembeheer	8.206.595	2.286.000	4.106.000	+ 4.100.595
Zuiveringsbeheer	1.346.538	1.458.500	3.758.000	- 111.962
Totalen	9.553.133	3.744.500	7.864.000	+ 3.988.633

Een totaaloverzicht van ons eigen vermogen vindt u in bijlage 2; de staat van reserves en voorzieningen 2012.

Omvang risico's

Op basis van de jaarlijkse actualisatie van de risico-inventarisatie is de minimale omvang van de reservepositie vastgesteld op afgerond € 3,7 miljoen. De minimumomvang is bij de actualisatie van de risico's bij de begroting 2012 verhoogd met € 664.000. Dit betreft een verhoging van € 780.000 wegens het risico inzake de proefprocedures over de definitie natuur. Daarnaast hebben we bij de najaarsrapportage 2011 onze deelname in RioNoord afgewaardeerd met € 116.000. Hierdoor is ook het risico verlaagd met € 116.000. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar onderdeel I Risicoparagraaf.

Omvang reserves

Watersysteembeheer

De maximale omvang van de algemene reserve watersysteembeheer bedraagt € 4,1 miljoen. Dat is 10% van de omzet van de taak watersysteembeheer. De verwachte stand per 1 januari 2012 bedraagt ruim € 8 miljoen. Dit is € 4,1 miljoen hoger ten opzichte van de maximaal gewenste omvang. In de MJR 2012 – 2015 is afgesproken het overschot tot aan de minimale omvang variabel in te zetten ten einde tariefschommelingen te voorkomen. Een stabiele (kleine) lastenontwikkeling is het uitgangspunt. In de MJR is de verwachting uitgesproken de lasten voor de watersysteemheffing met 1,9% te laten stijgen. Om hier voor 2012 op uit te komen werd verwacht € 2.575.000 van het overschot in te zetten. De feitelijke lastenontwikkeling voor deze taak is voor 2012 € 52.000 lager zodat de aanwending van het overschot op € 2.523.000 is uitgekomen.

Zuiveringsbeheer

De geraamde omzet 2012 voor de taak zuiveringsbeheer bedraagt bijna € 38 miljoen. De maximale omvang van de algemene reserve zuiveringsbeheer bedraagt derhalve € 3,8 miljoen. Bij de MJR 2012 – 2015 was de verwachte stand van de algemene reserve per 1 januari 2012 € 1,2 miljoen lager dan de minimumomvang. Bij de MJR was aangegeven dat aanvulling tot de minimumomvang in 2012 en 2013 zou plaatsvinden, respectievelijk € 0,4 miljoen en € 0,8 miljoen. Door de gunstige uitkomst van de najaarsrapportage 2011 is de bij de begroting 2012 verwachte stand per 1 januari 2012 "slechts" € 112.000 lager dan de minimumomvang. Om de uitkomst van de begroting aan te laten sluiten op de uitkomst voor 2012 bij de MJR bedraagt de storting in de algemene reserve € 714.000. Dit betekent dat de verwachte stand van de algemene reserve per 31 december 2012 € 602.000 hoger is ten opzichte van de minimumomvang. Bij de MJR 2013 – 2016 zullen wij met voorstellen komen hoe om te gaan met deze hogere stand ten opzichte van de minimumomvang.

G. Investeringsprogramma

Investeringsvolume

De kapitaallasten berekend in de begroting 2012 zijn gebaseerd op een investeringsvolume van € 17 miljoen. Dit is inclusief onze bijdrage aan het HWBP in 2012 van € 1,9 miljoen.

Voor 2012 wordt voorlopig uitgegaan van een (investerings)planningsvolume van € 25 miljoen. Door de verwachte overloop van het (niet gerealiseerde) planningsvolume 2011 van circa € 6 miljoen bedraagt het feitelijk (investerings)planningsvolume voor 2012 € 31 miljoen. Bedacht dient te worden dat de geplande investeringsvolumes niet geheel bestaan uit door de eigen dienst te maken infrastructurele werken, maar ook uit bijdragen aan derde partijen die infrastructurele werken realiseren (Provincie, Herinrichtingcommissies, Bijdrage HWBP etc.). Voor het planningsjaar 2012 bedraagt dit aandeel ruim € 4 miljoen. Exclusief bouwrente bedraagt de feitelijke werkvoorraad voor 2012 € 26 miljoen. Doordat je in deze jaren meer plant dan je feitelijk realiseert is er altijd een "werkbuffer" aan investeringsvolume.

Het investeringsvolume van € 17 miljoen is alleen bedoeld om een reëel beeld van de kapitaallasten te kunnen geven. € 17 miljoen is momenteel de te verwachten uitgave aan investeringen. Bij gunstige omstandigheden zou in geld meer geïnvesteerd kunnen worden dan € 17 miljoen. Wij zullen niet sturen op maximaal € 17 miljoen. Als een hoger investeringsvolume leidt tot een hogere kapitaallast dan zullen wij daarop bij de voor- dan wel najaarsrapportage terugkomen.

De voor 2012 geplande investeringen zijn onderverdeeld in de volgende vijf categorieën (zie ook bijlage 1):

A.	Vastgesteld beleid	€	12,7 miljoen
B.	Vastgesteld beleid met nieuwe ontwikkelingen	€	0 miljoen
C.	Beheersmatige investeringen	€	7,0 miljoen
D.	Nieuwe projecten met kredietvoorstellen	€	0 miljoen
E.	Nieuwe projecten: in de loop van 2010 besluitvorming	€	5,3 miljoen
		€	<u>25,0 miljoen</u>

Per programma zijn de volgende investeringsvolumes gepland:

Veiligheid	€	10,2 miljoen
Watersystemen	€	14,0 miljoen
Organisatie	€	0,8 miljoen
	€	<u>25,0 miljoen</u>

Voor een specificatie van de geplande investeringen wordt verwezen naar het als bijlage 1 opgenomen overzicht met geplande investeringen voor 2012.

Hierbij wordt nog opgemerkt dat onze bijdrage in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) van € 1,9 miljoen is opgenomen onder categorie C beheersmatige investeringen. Omdat het beschikbaar stellen van een krediet in dit bijzondere geval geen keuzes laat aan het algemeen bestuur zien we van een afzonderlijk bestuursvoorstel af.

H. Financiering (treasuryparagraaf)

Inleiding

Naast het treasurystatuut is de treasuryparagraaf een belangrijk instrument voor het sturen en beheersen van, verantwoord en toezicht houden op de treasury. Het treasurystatuut geeft de kaders voor de treasury. De uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in de treasuryparagrafen in de begroting en de jaarrekening. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde. In de jaarrekening gaat het om de realisatie van de plannen en om een verschillenanalyse tussen de plannen en de uitkomsten.

Algemene ontwikkelingen en het treasurybeleid

Externe ontwikkelingen

In Nederland is sprake van een voorzichtig economisch herstel. Voor 2012 wordt een lichte groei verwacht van 1%. De verwachte inflatie komt naar verwachting uit rond de 2%. De onzekerheid is echter groot. Met name de recente ontwikkelingen in de Verenigde Staten en de Zuid-Europese landen kunnen een grote stempel drukken op de Wereld economie.

Treasurybeheer

Financieringsbehoefte als gevolg van nieuwe investeringen

Het berekende financieringstekort heeft in 2012 een verloop van € 28 miljoen begin 2012 tot € 46 miljoen ultimo 2012. De berekening van het financieringstekort is gebaseerd op een investeringsvolume voor het jaar 2012 van € 17 miljoen inclusief onze bijdrage HWBP. Uit de hoogte van het

financieringstekort blijkt duidelijk dat in de loop van 2012 langlopende geldleningen zullen moeten worden aangetrokken. Deze leningen zullen worden aangetrokken op het moment dat ze nodig zijn. De investeringen van ons waterschap worden gefinancierd middels totaalfinanciering met langlopende geldleningen, kort geld en eigen vermogen. De financieringsbehoefte wordt bepaald door het zogenaamde financieringstekort. Het financieringstekort is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en het saldo van de langlopende geldleningen en het eigen vermogen. Het financieringstekort wordt, rekening houdende met de regels van de Wet Fido, deels gedekt door kort geld en deels door langlopende geldleningen. Uiteraard wordt hierbij ook rekening gehouden met de marktomstandigheden.

Financiering voor de korte termijn

Volgens de Wet Fido mag 23% van het totaal van de jaarbegroting met kort geld worden gefinancierd. Dit wordt de kasgeldlimiet genoemd. De kasgeldlimiet voor 2012 bedraagt € 19 miljoen. Doelstelling is om de kasgeldlimiet niet te overschrijden. De kasgeldpositie wordt gedurende het gehele jaar bewaakt. De kasgeldlimiet wordt ingezet voor tijdelijke financiering van reguliere exploitatie uitgaven en ter voorfinanciering van investeringsuitgaven. Op basis van verwachtingen rond de renteontwikkeling en de liquiditeitsprognose zal de voorfinanciering met kort geld zonedig worden omgezet naar financiering met langlopende geldleningen.

Toetsing renterisico's

In de Wet Fido zijn de renterisico's gesplitst in normering voor de financiering van de vlottende schuld en de vaste schuld. Het renterisico van de vlottende schuld wordt genormeerd door de zogenaamde kasgeldlimiet. Het renterisico van de vaste schuld door de renterisiconorm. De renterisico's worden door de toezichthouder (de provincie) bewaakt. Zoals reeds eerder genoemd is de doelstelling de kasgeldlimiet niet te overschrijden. Met de renterisiconorm wordt bedoeld het bedrag aan vreemd vermogen waarover in de toekomst een hogere dan wel lagere rente moet worden betaald dan nu bestuurlijk wenselijk wordt geacht. Als norm hiervoor wordt een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten) per 1 januari van het begrotingsjaar aangehouden. Voor waterschappen bedraagt dit percentage 30%. Met een percentage van 22% in 2012 blijft het waterschap binnen de renterisiconorm. Bij een gelijkmatige opbouw van de leningportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd behoeft te worden, wordt het renterisico op de vaste schuld gespreid over de jaren.

Voorziene transacties

Uit de begroting en vorenstaande beschouwingen zijn de volgende financieringstransacties te ontlenen:

- Financiering van het investeringsvolume naar rato van de realisatie van dit volume.
- Gebruik maken van de kasgeldlimiet voor de financiering van kortlopende liquiditeitstekorten.
- Voorfinanciering van investeringsuitgaven binnen de kasgeldlimiet.
- Het bewaken van de mogelijkheid tot vervroegde aflossingen.

Rentevisie

De economie is bezig met een voorzichtig herstel. De onzekerheden zijn echter nog groot. Voorlopig wordt uitgegaan van rentepercentages tussen de 3% en 4% voor de lange termijn rente.

Mandaat

Op grond van de hiervoor genoemde voorziene transacties wordt door het algemeen bestuur mandaat verstrekt aan het dagelijks bestuur. De doormandatering van het dagelijks bestuur aan de secretaris-

directeur is hieraan gelijk. De secretaris-directeur is belast met mandatering aan het afdelingshoofd Financiële en Bestuurlijk-Juridische Zaken en bewaking door middel van informatievoorziening.

I. Risicoparagraaf

Onderdeel van de begroting is de risicoparagraaf.

Het waterschap beschikt over een organisatiebreed uitgevoerde risico-inventarisatie. Feitelijk worden twee soorten risico's onderkend. Algemene risico's, dat zijn risico's die zich altijd voor zouden kunnen doen. Denk aan overstromingen, het uitvallen van een zuivering enz. Daarnaast is een aantal specifieke risico's benoemd. Dergelijke risico's worden in de risicoparagraaf bij de meerjarenraming, de begroting en de jaarrekening opgenomen.

Hieronder worden de specifiek benoemde risico's nader toegelicht. Op de algemene risico's wordt verder niet ingegaan. Wel wordt afzonderlijk ingegaan op een aantal onzekerheden. Deze worden niet gebruikt om de omvang van de algemene reserves te bepalen. Wij vinden dat ze als risico (onzekerheid) hier wel genoemd moeten worden. Het kan zijn dat dergelijke onzekerheden in de toekomst een incidenteel beroep op de algemene middelen vergen.

De laatste actualisatie vond plaats bij de meerjarenraming 2012- 2015 2010 (AB 6 juli 2011). Hierin zijn de volgende risico's opgenomen:

- Veenkoloniale afvalwaterleiding VKA
- Borgstelling Het Waterschapshuis
- Deelname aan RioNoord
- Masterplan kaden I en II
- Juridische procedures
- KRW doelen niet gehaald

Als risico is toegevoegd de financiële gevolgen van het verruimen van de definitie van natuur volgens de Watersysteemheffing natuur. Als onzekerheid is toegevoegd de muskusrattenbestrijding.

RISICO'S

▪ **Veenkoloniale afvalwaterleiding (VKA)**

Voor de afvoer van het afvalwater uit de Veenkoloniën is in het verleden een afvalwaterleiding naar de Waddenzee aangelegd. De lozingen van afvalwater die middels reguliere technieken kunnen worden gezuiverd vindt inmiddels niet meer plaats op deze leiding. Op deze leiding wordt momenteel door enkele bedrijven alleen nog zout water geloosd. De huidige situatie is dat er een leiding ligt die eigendom is van het waterschap en die door de bedrijfsvoering een risico vormt. De risico's zijn tweeledig: op de eerste plaats is er het milieurisico van een lekkage van zout water en ten tweede is er een financieel risico in de vorm van reparatiekosten en de gevolgen van het stilleggen van de productie van de aangesloten bedrijven.

Intussen zijn onderhandelingen gestart met de belanghebbenden over het toekomstig gebruik van de VKA. Het huidige contract met een van de gebruikers is per 1 juli 2013 beëindigd. Voor de andere bedrijven zal de vergunning per 1 juli 2013 worden ingetrokken.

▪ **Borgstelling Het Waterschapshuis**

Voor de ontwikkeling van nieuwe producten door Het Waterschapshuis is de afspraak gemaakt dat pas op het moment dat een product kan worden afgenomen de waterschappen betalen voor het product. Via een regulier investeringsvoorstel stemt het Algemeen Bestuur vervolgens in met de aanschaf. De voorfinanciering is door het Waterschapshuis zelf geregeld via een kredietlimiet van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). De NWB eist echter een borgstelling door een of meer waterschappen. De waterschappen hebben afgesproken dat alle waterschappen gezamenlijk borg staan. Voor Hunze en Aa's bedraagt de borgstelling € 722.000. Dit bedrag is gerelateerd aan de investeringsbegroting van het Waterschapshuis.

▪ **Deelname aan RioNoord**

Voor onze deelname aan het rioleringsbedrijf RioNoord dragen wij bij in het startkapitaal. Totaal is hiermee voor ons waterschap € 283.500 gemoeid. Dit bedrag kan door de verwachte structurele kostenbesparing in de waterketen in vijf jaar worden terugontvangen. Doordat RioNoord momenteel een negatief eigen vermogen heeft is onze bijdrage afgewaardeerd met € 116.000. Deze afwaardering wordt verwerkt in de jaarrekening 2011.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat het waterschap een deel van de niet verrekenbare aanloopkosten voor zijn rekening moet nemen. Deze aanloopkosten worden in principe in rekening gebracht bij nieuw toetredende gemeenten. Mocht het toetreden van gemeenten tot het rioleringsbedrijf uitblijven dan komen deze kosten uiteindelijk voor 25% voor rekening van het waterschap. Hiermee is een bedrag van € 75.000 gemoeid.

Totaal bedraagt het financiële risico € 242.500.

▪ **Definitie natuur in relatie tot de watersysteemheffing ongebouwd en natuur**

Sinds 2009 bestaat verschil van mening over de uitleg van het begrip natuur in de Waterschapswet. Percelen natuur krijgen een afzonderlijk (lage) belasting opgelegd. Verschil van mening met natuurbeherende instanties en particulieren bestaat vooral bij graslanden en akkers waar koeien en ander vee als natuurbeheermaatregel worden ingezet. In onze ogen zijn dergelijke percelen niet aan te merken als natuur. In de aanslagoplegging van de watersysteemheffing hebben wij hiermee rekening gehouden. Dit betekent dat elk jaar ongeveer € 250.000 aan watersysteemheffing ongebouwd wordt opgelegd voor percelen die mogelijk onder het begrip natuur vallen. Momenteel worden proefprocedures voorbereid om een eensluidende definitie van het begrip natuur te krijgen. Mocht uit de proefprocedures blijken dat onze uitleg van het begrip natuur niet juist is, dan hebben wij in het verleden teveel watersysteemheffing ongebouwd opgelegd. Correctie van deze aanslagen betekent een inkomstenderving van ongeveer € 260.000 per jaar. Voor de jaren 2009, 2010 en 2011 samen gaat het om ongeveer € 780.000

ONZEKERHEDEN

▪ **Toetsing regionale keringen**

Het Masterplan Kaden zorgt ervoor dat de regionale kaden in ons beheergebied weer voldoen aan de veiligheidsnormen. Hiervoor is jaarlijks groot onderhoud nodig aan een deel van de kaden.

Met de provincie Groningen worden deze zomer de uitgangspunten besproken waarop de regionale keringen elke vijf jaar getoetst worden. Hiervoor gaan wij conform afspraak met de provincie elk jaar een deel beoordelen. We beginnen met de in mindere staat verkerende regionale keringen. Hiermee voorkomen we dat elke vijf jaar een piek ontstaat in de begroting en in de werkbelasting van onze medewerkers. We verwachten dat uit deze jaarlijkse beoordeling ook onderhoud naar voren komt dat niet valt onder het Masterplan Kaden.

Getracht wordt dit extra onderhoud binnen de reguliere onderhoudsbudgetten op te vangen. Of dat gaat lukken is afhankelijk van aard en omvang van de extra werkzaamheden.

▪ **Masterplan kaden**

Er is een geschil ontstaan met de provincie Groningen over de kadehoogten van particuliere eigenaren aan het Winschoterdiep. Veel eigenaren blijken een lagere kadehoogte te hebben aangehouden dan verondersteld bij het opstellen van het Masterplan. Hierdoor kost het op hoogte brengen van kaden meer geld. De schatting is tussen de € 7 en € 10 miljoen. De provincie Groningen heeft dit gegeven bij de overdracht onvoldoende duidelijk gemaakt. De provincie wil echter niet bijdragen in de meerkosten. Wij vinden een verdeling van de meerkosten tussen provincie en waterschap niet meer dan redelijk. Intussen heeft een eerste bestuurlijk overleg plaatsgevonden.

▪ **Juridische procedures**

Momenteel is het waterschap in een aantal juridische procedures verwickeld. De verschillende zaken bevinden zich in diverse stadia van de procedure (claims, beroep of hoger beroep). De procedures hebben betrekking op verschillende aansprakelijkheden, zoals nadeelcompensatie, meerwerk of schade. Onze inschatting is dat de procedures niet in ons nadeel zullen uitvallen.

▪ **KRW doelen niet gehaald**

Voor het uitvoeren van KRW maatregelen hebben we ons gecommitteerd in 2015 bepaalde doelen te halen. Op het niet nakomen van deze doelen kan vanuit de Europese Unie een sanctie aan Nederland worden opgelegd. Vorm en omvang van de sanctie is niet bekend. Nu landelijk aan de KRW doelen, en dan vooral de financiering daarvan, wordt getornd kan het opleggen van sancties in beeld komen.

▪ **Muskusrattenbestrijding**

Per 1 oktober 2011 zijn de muskusrattenbestrijders van Groningen bij ons in dienst getreden en wordt er gewerkt volgens onze methoden. Gezien de slechte beheersituatie in Groningen kan extra inzet van personeel op termijn nodig zijn om de populatie muskusratten op het gewenste lage nivo te krijgen. Hiermee is in de begroting geen rekening gehouden.

J. Verbonden partijen

Het waterschap is uit beleidsoverwegingen samenwerkingsverbanden aangegaan met een aantal partijen. De belangrijkste worden hieronder genoemd.

Gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest

In de reglementen van de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest is bepaald dat het waterschap samenwerkt met een of meer andere waterschappen ten behoeve van een doelmatige uitoefening van grootschalige taakonderdelen en dat daartoe een regeling wordt aangegaan.

In de vorm van een gemeenschappelijke regeling wordt voor de volgende onderwerpen samengewerkt:

- Het beheer van zuiveringstechnische werken met grensoverschrijdend afvalwater.
- De verwerking van primair zuiveringsslib.
- Het ontwateren van zuiveringsslib.
- De eindverwerking van zuiveringsslib.
- Het beheer van het fonds buiten gebruik gestelde leidingen.

- Het beheer en bediening van coupures te Delfzijl.
- Het laboratorium.

Ontwikkelingen in 2012

Voor de financiële afwikkelingen zijn nieuwe afspraken gemaakt voor 2011 en 2012. Hiernaar wordt gehandeld.

Gemeenschappelijke regeling HEFpunt

Ten behoeve van de uitvoering van de heffing en invordering van de waterschapsbelastingen is per 1 september 2007 een gemeenschappelijke regeling aangegaan tussen de waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en wetterskip Fryslân.

Deze samenwerking leidt tot het terugdringen van de perceptiekosten, de kosten om belasting te heffen en te innen.

De strategie op langere termijn is uit te groeien tot een regionaal belastingkantoor voor lokale overheden. Dit betekent dat gemeenten ook nadrukkelijk worden benaderd om hen te interesseren voor samenwerking bij het heffen en invorderen van lokale heffingen. Het unierapport "Waterschappen zoeken fiscale partners" concludeert namelijk ook dat het grootste synergievoordeel is te behalen door middel van samenwerking met gemeenten. Dit komt doordat er gebruik wordt gemaakt van veelal dezelfde gegevens en gegevensbronnen.

Ontwikkelingen in 2012

Tot nu toe zijn nog geen gemeenten aangehaakt. Een aantal ontwikkelingen (samenwerking, schaalvergroting) binnen het openbaar bestuur kan de samenwerking een nieuwe impuls geven, maar kan ook belemmerend werken. Zie de discussies over het te voeren kwijtscheidingsbeleid.

Het waterschapshuis / Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis

Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 25 waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de natte sector. Samen met Het Waterschapshuis spannen de waterschappen zich gezamenlijk in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening naar burgers en bedrijven te verbeteren. Daarnaast is het streven gericht op kostenbeheersing op ICT-uitgaven.

Gemeenschappelijke Regeling

In 2010 is de stichting Het waterschapshuis omgevormd naar een Gemeenschappelijke Regeling (GR). Namens waterschap Hunze en Aa's heeft de portefeuillehouder FAZ zitting in het Algemeen bestuur van de GR Het Waterschapshuis. Met de vorming van de GR hebben de waterschappen meer directe zeggenschap in Het Waterschapshuis. Dit komt enerzijds tot uiting in het geven van een zienswijze op de begroting en anderzijds door het mee vast stellen van de programmatie inhoud van Het waterschapshuis door de Programmaraad, waarin alle secretarissen-directeuren van de waterschappen zitting hebben (voorheen werden begroting en inhoud vastgesteld door de ledenvergadering van de Unie).

Ontwikkelingen in 2012

Wij volgen de ontwikkelingen / groei van het Waterschapshuis kritisch. De ontwerpbegroting van het Waterschapshuis hebben wij positief kritisch beoordeeld. Vooral kostenbewustzijn en een gedegen afweging tussen nut en noodzaak van nieuwe ontwikkelingen hebben onze aandacht.

RioNoord

Waterschappen Hunze en Aa's, Noorderzijlvest en Waterbedrijf Groningen nemen gezamenlijk deel in een rioleringsbedrijf om voor gemeenten in de provincie Groningen rioleringsstaken uit te voeren. Met deze samenwerking wordt een structurele kostenbesparing in de waterketen bewerkstelligd en de kwaliteit van de rioleringszorg gewaarborgd en/of vergroot. Hierdoor wordt tevens een positief effect verkregen op de oppervlaktewaterkwaliteit. Met dit initiatief wordt invulling gegeven aan het landelijke waterketenbeleid, door een structurele samenwerking tussen partijen in de waterketen te bewerkstelligen.

De aandelen van RioNoord zijn als volgt verdeeld: 50% waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest en 50% Waterbedrijf Groningen. Het aandeel van de waterschappen is gelijkelijk verdeeld over de beide organisaties.

Ontwikkelingen in 2012

De afgelopen jaren is de acquisitie van RioNoord B.V. moeizaam verlopen. De laatste tijd wordt dit doorkruist door de start van de landelijke discussies rondom afvalwaterketenbedrijven waarin waterbedrijven vooralsnog geen rol hebben.

Binnen RioNoord is onlangs wel een samenwerking gestart met de gemeenten Delfzijl, Appingedam, en Loppersum. De samenwerking betreft het beheer en onderhoud aan de gemeentelijke riolering en wordt als een proefproject voor twee jaar aangegaan

Deze samenwerking past binnen de landelijke afspraken die in het kader van het Bestuursakkoord Water in mei 2011 zijn gemaakt. Daarin zijn concrete afspraken gemaakt over een doelmatiger waterbeheer. Samenwerken op het gebied van de riolering is daar een onderdeel van.

Delfzijl, Appingedam en Loppersum nemen met deze overeenkomsten een voorschot op de regionale uitwerking van de landelijke afspraken.

Risico's die hierbij spelen zijn de grillige verwachtingen rondom deelname van gemeenten. Ook is onduidelijk welke landelijke wetgeving/ontwikkelingen er nog rondom de afvalwaterketen zullen worden ontwikkeld. Dit mede gezien de voortgang van de besparingen in de waterketen vanuit het Bestuursakkoord Water.

Daarnaast zijn er nog een aantal lichte samenwerkingsverbanden met de waterschappen Reest en Wieden en Velt en Vecht inzake het zuiveren over de grens.

K. Bedrijfsvoering

Verbeteren van de bedrijfsvoering is een continu proces. De hoofditems voor 2012 zijn:

- Wij zorgen er voor dat al onze basisgegevens en dossiers beschikbaar zijn: ze vormen voor onze bedrijfsprocessen (en voor de burger: E-overheid!) geen belemmering.
- Wij verhogen de effectiviteit van onze organisatie door ons nadrukkelijker af te vragen of activiteiten direct bijdragen aan het realiseren van onze doelen.
- Wij willen ons ontwikkelen tot een atypische overheid. Hiervoor is nodig dat wij weten hoe de verschillende stakeholders tegen ons aankijken. Daar wordt de aandacht nu op gericht.

L. EMU-saldo

Nederland moet zich als deelnemer aan de Economische en Monetaire Unie houden aan een aantal spelregels. Eén van de spelregels is dat het nationale overheidstekort in een jaar niet meer dan 3%

van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Als meer dan 3% tekort ontstaat, dreigen sancties vanuit Brussel.

Het overheidstekort wordt niet alleen bepaald door de nationale overheid, ook decentrale overheden dragen bij in het bepalen van het tekort. Van de decentrale overheden spelen de waterschappen hierin een bescheiden rol. Doordat voor het bepalen van het EMU tekort een andere boekhoudmethode wordt toegepast is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

Voor de decentrale overheden samen geldt een norm van – 0,5% van het BBP. Deze norm geldt alleen als de totale norm van -3% dreigt te worden overschreden. Voor alle waterschappen samen is een tekort toegestaan van ongeveer € 300 miljoen. Voor Hunze en Aa's is een "referentiewaarde" vastgesteld van € 9 miljoen.

Het landelijke EMU saldo is in 2010 uitgekomen op – 5,1%. Voor 2011 wordt een verbetering voorzien van het saldo naar – 4,2%. De voorlopige "voorspelling" voor 2012 komt uit op een EMU saldo van - 2,9%.

Uit de berekening van ons EMU saldo blijkt een saldo van € 1,8 miljoen negatief. Dit is ruim onder onze referentiewaarde van € 9 miljoen.

Berekening EMU saldo 2012

1. EMU exploitatiesaldo		-1.809
2. Invloed investeringen		
-/-	bruto investeringsuitgaven	17.000
+	investeringsubsidies	0
+	verkoop materiële en immateriële activa	0
+	afschrijvingen	17.522
3. Invloed voorzieningen		
+	toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	0
-/-	onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	0
-/-	betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	500
+	eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen	0
4. Invloed reserves		
-/-	betalingen rechtstreeks uit reserves	0
+	eventuele externe vermeerderingen van reserves	0
5. Deelnemingen en aandelen:		
-/-	boekwinst	0
+	boekverlies	0
EMU SALDO VOLGENS BEGROTING 2012		-1.787

Hoofdstuk 3. Begroting naar kosten- en opbrengstesoorten

nr	omschrijving	begroting 2012	begroting 2011	rekening 2010
1	rentelasten	9.455.354	9.508.540	9.168.325
2	afschrijvingen	17.522.429	17.196.936	16.977.854
3	personeelslasten	21.356.160	21.725.404	20.497.615
4	goederen	3.097.629	3.230.281	3.295.640
5	energie	4.301.404	4.320.628	4.108.801
6	huren, pachten en lease	701.122	758.240	729.083
7	verzekeringen	281.946	276.419	270.884
8	belastingen	124.315	93.445	110.902
9	onderhoud door derden	3.776.723	3.419.887	4.268.212
10	overige diensten door derden en bijdragen aan derden	21.745.539	21.042.907	20.742.935
11	toevoegingen aan voorzieningen	319.000	0	622.276
12	onvoorzien	196.124	188.743	
	Totaal	82.877.745	81.761.430	80.792.527

nr	omschrijving	begroting 2012	begroting 2011	rekening 2010
1	rente-baten	1.158.485	1.283.431	1.289.012
2	dividend	0	1.410.000	1.413.771
3	baten in verband met salarissen en sociale lasten	57.500	25.500	179.587
4	opbrengsten goederen, werken en diensten voor derden	2.575.571	2.517.617	3.153.384
5	opbrengst uit eigendommen	52.500	54.357	59.964
6	waterschapsbelastingen Af: kwijtscheldingen	76.836.839 1.598.508	75.906.378 1.893.306	74.939.296 1.492.648
		75.238.331	74.013.072	73.446.648
7	bijdrage van derden	905.243	1.283.027	1.971.895
8	onttrekking aan reserves	1.809.000	0	947.530
9	onttrekking aan voorzieningen			0
10	geactiveerde lasten	1.081.115	1.174.426	1.024.731
11	exploitatieresultaat			-2.693.995
	Totaal	82.877.745	81.761.430	80.792.527

Toelichting op de begroting naar kosten- en opbrengstesoorten

Hieronder volgt een analyse van de begroting 2012 op kosten- en opbrengstesoorten. De verschillen met de begroting 2011 worden hieronder verklaard. In de analyse worden alleen de grotere afwijkingen genoemd. De bedragen zijn op duizendtallen afgerond.

	Begroting 2012	Begroting 2011	Vershil
- Netto last	78.646.000	75.906.000	N -2.740.000
Dekking:			
- Waterschapsbelastingen	76.837.000	75.906.000	
- Onttrekking algemene reserves	1.809.000		
Totaal	<u>78.646.000</u>	<u>75.906.000</u>	

De hogere netto last ten opzichte van de begroting 2011 is als volgt samengesteld:

	Begroting 2012	Begroting 2011	Vershil
Lasten			
1 kapitaallasten	26.978.000	26.706.000	N -272.000
2 personeelslasten	21.356.000	21.725.000	V 369.000
3 goederen	3.098.000	3.230.000	V 132.000
4 energie	4.301.000	4.321.000	V 20.000
5 huren, pachten en lease	701.000	758.000	V 57.000
6 verzekeringen en belastingen	406.000	369.000	N -37.000
7 onderhoud door derden	3.777.000	3.420.000	N -357.000
overige diensten door derden			
8 en bijdragen aan derden	21.746.000	21.043.000	N -703.000
9 toevoeging aan voorzieningen	319.000	0	N -319.000
10 onvoorzien	196.000	189.000	N -7.000
	<u>82.878.000</u>	<u>81.761.000</u>	N -1.117.000
Baten			
11 rentebaten	1.158.000	1.283.000	N -125.000
12 dividend	0	1.410.000	N -1.410.000
13 baten i.v.m. salarissen / sociale lasten	57.000	26.000	V 31.000
14 opbrengst goederen, werken en diensten voor derden	2.576.000	2.518.000	V 58.000
15 opbrengst uit eigendommen	53.000	54.000	N -1.000
16 bijdragen van derden	905.000	1.283.000	N -378.000
17 geactiveerde lasten	1.081.000	1.174.000	N -93.000
18 kwijtscheldingen	-1.598.000	-1.893.000	V 295.000
	<u>4.232.000</u>	<u>5.855.000</u>	N -1.623.000
Netto lasten	<u>78.646.000</u>	<u>75.906.000</u>	N -2.740.000

Algemeen

In de MJR is een stelpost van 1% kostenbesparing (€ 800.000) opgenomen. Bij de begroting 2012 is deze stelpost geconcretiseerd en dit heeft geleid tot een uiteindelijke lagere uitkomst ten opzichte van de MJR van € 1.166.000. Deels is deze besparing het resultaat van het aanscherpen van de uitgangspunten (bijvoorbeeld de rentelasten) en deels door het verlagen van een aantal budgetten.

1 Kapitaallasten (N € 272.000)

De kapitaallasten stijgen met € 272.000. Dit is voor het grootste deel een stijging van de afschrijvingslast als gevolg van de voorgenomen investeringen.

2 Personeelslasten (V € 369.000)

De personeelslasten zijn € 369.000 lager ten opzichte van de begroting 2011.

	Begroting 2012	Begroting 2011		Verschil
- salarissen en sociale lasten	19.856.000	19.892.000	V	36.000
- overige personeelslasten	918.000	937.000	V	19.000
- trainees	187.000	404.000	V	217.000
- personeel van derden	395.000	492.000	V	97.000
	<u>21.356.000</u>	<u>21.725.000</u>	V	<u>369.000</u>

Salarissen en sociale lasten

In de strategische personeelsplanning is afgesproken de reguliere formatie terug te brengen naar 292 fte in 2013. De reguliere formatie is in 2012 t.o.v. 2011 teruggebracht met 3,7 fte tot 293,2 fte. Daarnaast is de in 2011 in dienst getreden subsidiecoördinator (0,5 fte) aan de formatie toegevoegd en bedraagt de feitelijke formatie 293,7 fte.

Voor de 7 trainees is in de begroting afzonderlijk budget opgenomen. Trainees worden echter zoveel mogelijk tijdelijk in dienst genomen (goedkoper). In de formatie is daarom met 3,8 fte voor trainees rekening gehouden. Het afzonderlijk budget trainees is verlaagd.

Schematisch kan de in de begroting 2012 opgenomen formatie als volgt worden weergegeven:

- formatie strategische personeelsplanning	293,2 fte
- uitbreiding subsidiecoördinator	0,5 fte
- trainees	3,8 fte

Formatie begroting 2012 297,5 fte

- formatie begroting 2011	301,5 fte
- tijdelijk personeel begroting 2011	-4,6 fte
- verlaging formatie	-3,7 fte
- trainees 2012	3,8 fte
- uitbreiding subsidiecoördinator	0,5 fte

Formatie begroting 2012 297,5 fte

Voor CAO ontwikkelingen is in de begroting 2012 uitgegaan van een verhoging met 1%. Daarnaast is rekening gehouden met 1% verhoging pensioenpremie.

Het voordeel ad € 36.000 ten opzichte van de begroting 2011 is als volgt opgebouwd:

- CAO ontwikkelingen en pensioenpremie	N	-484.000
- Lagere formatie van 3,7 fte	V	220.000
- Meevallende gevolgen nieuwe CAO begroting 2011	V	300.000
	V	<u>36.000</u>

Overige personeelslasten

De diverse budgetten van de overige personeelslasten zijn opnieuw kritisch beoordeeld en dit heeft geleid tot een verlaging van in totaal € 19.000.

Trainees

Trainees worden zoveel mogelijk in dienst genomen. In de begroting 2012 is rekening gehouden met 3,8 fte. Het afzonderlijk budget voor trainees is daarom verlaagd. Zie ook de toelichting op de salarissen en sociale lasten.

Personeel derden

De verlaging betreft het niet meer opnemen van een raming voor tijdelijk personeel voor het opstellen van peilbesluiten.

3 Goederen (V € 132.000)

De post goederen is gedaald met € 132.000. Dit is met name het gevolg van een verschuiving van een aantal budgetten voor goederen naar onderhoud derden. Dit op basis van ervaringscijfers voorgaande jaren.

Inclusief de indexatie van 2% is € 204.000 verschoven naar onderhoud derden.

4 Energie (V € 20.000)

De lagere kosten t.o.v. de begroting 2011 ad € 20.000 betreft een verlaging van de raming dieselolie voor de tractiemiddelen. Dit op basis van ervaringscijfers van voorgaande jaren.

Verondersteld wordt dat bij een gelijkblijvend verbruik de electriciteits- en gaskosten niet stijgen.

Dit kan worden gerealiseerd doordat de nieuwe aanbesteding vanaf 2012 gunstig is uitgevallen.

Voor het inkopen van onze energiebehoefte zijn wij een samenwerkingsverband aangegaan met een aantal waterschappen om "groot" te kunnen inkopen.

Daarnaast is rekening gehouden met een lager verbruik als gevolg van de diverse maatregelen die worden getroffen om het energieverbruik te verminderen.

5 Huren, pachten en lease (V € 57.000)

De raming is, op basis van ervaringscijfers en op basis van de nieuwe aanbesteding van de leaseauto's, met € 57.000 verlaagd.

6 Verzekeringen en belastingen (N € 37.000)

Verhoging van de raming met € 37.000, met name wegens hogere kosten voor belastingen.

7 Onderhoud door derden (N € 357.000)

De stijging van € 357.000 t.o.v. de begroting 2011 is als volgt opgebouwd:

- indexatie 2%	N	-68.000
- verschoven van de post goederen	N	-204.000
- verschoven van de post diensten door derden	N	-60.000
- nieuw opgenomen in 2012; onderhoud natuurvriendelijke oevers	N	-25.000
	N	<u>-357.000</u>

8 Overige diensten door derden en bijdragen aan derden (N € 703.000)

De stijging t.o.v. de begroting 2011 bedraagt € 703.000.

- Muskusrattenbestrijding	N	-821.000
- Zuiveren afvalwater door Velt en Vecht	N	-235.000
- Wateraanvoer provincie Drenthe	N	-55.000
- Kosten nota stedelijk waterbeheer	N	-100.000
- Budget onderzoekskosten energieopwekking (duurzaamheid)	N	-120.000
- Kosten het Waterschapshuis	N	-36.000
- Verlaging budget advertentiekosten bekendmakingen	V	50.000
- Zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest	V	344.000
- Vervallen budget subsidiecoördinator (in dienst genomen)	V	50.000
- Verlaging budget reis- en verblijfkosten; meer leaseauto's	V	52.000
- Verschuiving naar onderhoud derden	V	60.000
- Laboratorium; diensten derden	V	50.000
- Zuiveringstechnische onderzoeken; éénmalig budget 2011	V	105.000

- Hefpunt; lagere bijdrage	V	39.000
- Overig en indexatie	N	-86.000
	N	<u><u>-703.000</u></u>

Op een aantal posten wordt hieronder nog een nadere toelichting gegeven.

Muskusrattenbestrijding

In 2011 is de muskusrattenbestrijding formeel overgegaan naar het waterschap. Dit betekent ook dat de Rijks- en provinciale bijdrage is komen te vervallen. De totale kosten nemen daardoor toe met € 1.200.000. Omdat tijdens het samenstellen van de begroting nog niet bekend was hoe de definitieve overdracht van de muskusrattenbestrijding van de provincie Groningen zal plaatsvinden (aantal fte's vangers etc), is in de begroting 2012 voorlopig uitgegaan van enerzijds een hogere bijdrage aan de provincie Groningen van € 821.000 en anderzijds het vervallen van de bijdrage van de provincie Drenthe van € 379.000.

Na de definitieve invulling van de Mura Groningen zullen de extra kosten van € 1.200.000 aan de juiste budgetten worden toegerekend (o.a. salariskosten).

Zuiveren afvalwater door Velt en Vecht

Door de stijging van de kosten van Velt en Vecht, waardoor het aan ons in rekening gebracht tarief stijgt, en door stijging van het aantal aangeboden vervuilingseenheden, is de raming t.o.v. de begroting 2011 met € 235.000 verhoogd.

Wateraanvoer provincie Drenthe

Dit betreft de kosten die wij aan de provincie Drenthe betalen voor wateraanvoer in droge perioden via het Drentsche Primaire Aanvoercircuit. De kosten voor wateraanvoer vanuit Drenthe stijgen de laatste jaren. Dit wordt veroorzaakt door een aanzienlijke toename van de aangevoerde hoeveelheid water vanwege de droogte in de groeiseizoenen en toename van de berekening. Het budget is met € 55.000 verhoogd.

Kosten nota stedelijk waterbeheer

In het AB voorstel van 23 maart 2011 over de nota stedelijk waterbeheer, is aangegeven dat door de geleidelijke overdracht van stedelijk water aan het waterschap extra onderhoudskosten moeten worden gemaakt. In de begroting 2012 is hiervoor een extra budget opgenomen van € 100.000.

Budget onderzoekskosten energieopwekking (duurzaamheid)

In het AB voorstel van 24 november 2010 is de notitie duurzaamheid vastgesteld. Voortvloeiend hieruit is in de begroting 2012 een budget opgenomen van € 120.000 voor onderzoekskosten energieopwekking.

Zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest

De nieuwe gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest voor het zuiveren van ons afvalwater door de rwzi Garmerwolde geeft voor 2012 een besparing van € 344.000.

9 Toevoeging aan voorzieningen (N € 319.000)

Dit betreft een verschuiving van € 319.000 van de post kwijtscheldingen (nr. 19).

Betreft de oninbare belastingaanslagen. In 2011 is dit nog verantwoord als kwijtscheldingen / oninbaar onder de baten. In de praktijk gaat dit via de hiervoor gevormde voorziening dubieuze belastingdebiteuren. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening bepaald hoe hoog de storting in deze voorziening moet zijn.

10 Onvoorzien (N € 7.000)

Voor onvoorzien wordt gerekend met 0,25% van de netto lasten.

11 Rentebaten (N € 125.000)

Dit betreft de (bespaarde) rente over de eigen financieringsmiddelen (reserves).

Doordat de omvang van de reserves per 1 januari 2012 is gedaald ten opzichte van de omvang per 1 januari 2011 is ook de rentebate verlaagd.

12 Dividend (N € 1.410.000)

Jaarlijks keert de NWB een dividenduitkering uit van ongeveer € 1,4 miljoen. Internationaal worden steeds strengere eisen gesteld aan banken. Onder andere wordt geëist dat banken een hoger eigen vermogen aanhouden. De NWB voldoet niet aan die eis en zou daarom haar eigen vermogen moeten verhogen. Er wordt nog een poging ondernomen overheidsbanken vrij te stellen van deze eis omdat overheidsbanken grotendeels risicoloos geld uitleenen aan overheidsinstellingen en daarom geen hoog eigen vermogen hoeven aan te houden. Of dat gaat lukken is onduidelijk. Vooruitlopend hierop heeft de NWB besloten vanaf 2012 geen dividend uit te keren totdat door de bank voldoende eigen vermogen is gevormd.

13 Baten i.v.m. salarissen / sociale lasten (V € 31.000)

De raming is € 31.000 hoger ten opzichte van de begroting 2011. De raming is gebaseerd op de werkelijke baten van de afgelopen jaren.

14 Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden (V € 58.000)

De hogere raming is met name het gevolg van een aantal kleinere bijstellingen en de toegepaste indexatie.

15 Opbrengst uit eigendommen (N € 1.000)

De raming is nagenoeg gelijk aan de raming van de begroting 2011.

16 Bijdragen van derden (N € 378.000)

De lagere raming betreft voornamelijk het vervallen ingaande 2012 van de bijdrage van de provincie Drenthe in de muskusrattenbestrijding. Zie ook onder nr. 8 overige diensten door derden.

17 Geactiveerde lasten (N € 93.000)

Geactiveerde uren zijn uren die aan projecten worden toegerekend en daarmee worden geactiveerd.

De kapitaallasten komen uiteindelijk ten laste van de exploitatie.

De raming, is op basis van ervaringscijfers, met € 93.000 naar beneden bijgesteld.

18 Kwijtscheldingen (V € 295.000)

Het voordeel ad € 295.000 betreft:

- verschuiving raming oninbaar naar toevoeging aan voorzieningen	V	319.000
- hogere raming kwijtscheldingen	N	-24.000
	V	<u>295.000</u>

Recapitulerend

De netto lasten volgens de begroting 2012 stijgen ten opzichte van de begroting 2011 met € 2.740.000.

In grote lijnen is dit het gevolg van:

- Vervallen dividenduitkering NWB	N -1.410.000
- Vervallen rijks- en provinciale bijdrage muskusrattenbestrijding	N -1.200.000
- Kapitaallasten bijdrage HWBP 2011 en 2012	N -188.000
- Overig bijstellingen inclusief indexatie	V 58.000
	N <u>-2.740.000</u>

Hieruit blijkt dat de reguliere stijgingen van de personeelslasten, de kapitaallasten en de indexatie ten opzichte van de begroting 2011 volledig zijn inverdiend.

De in de meerjarenraming opgenomen stelpost besparingen van € 800.000 is ruimschoots gerealiseerd met € 1.166.000.

Hoofdstuk 4, Vaststellen begroting 2012

Het algemeen bestuur van het Waterschap Hunze en Aa's;

Gezien de door het dagelijks bestuur van het Waterschap Hunze en Aa's opgemaakte ontwerpbegroting voor het jaar 2012:

Overwegende:

- Dat de ontwerpbegroting gedurende 14 dagen ter inzage gelegd is, nadat daarvan openbare kennisgeving heeft plaatsgevonden.
- Dat tegen het ontwerp van de begroting geen bezwaren zijn ingebracht c.q. de ingebrachte bezwaren zijn overwogen.
- Gelet op artikel 101 van de Waterschapswet.

Besluit:

1. de begroting 2012 van het Waterschap Hunze en Aa's als volgt vast te stellen overeenkomstig het door het dagelijks bestuur aangeboden ontwerp,

A. De netto-kosten per programma:

Programma veiligheid	€ 4.274.510
Programma watersysteembeheer	€ 58.239.929
Programma organisatie	€ 19.068.539
Waarvan doorberekend aan veiligheid en watersystemen	€ 4.746.139

Totaal netto-kosten programma's € 76.836.839

B. De netto-kosten per taak:

Watersysteembeheer	€ 38.540.829
Zuiveringsbeheer	€ 38.296.010

Totaal netto-kosten te dekken uit de heffingen € 76.836.839

C. Kosten- en opbrengstensoorten

Totaal lasten	€ 82.877.745
Totaal baten (excl. de heffingen)	€ 7.639.414
Totaal heffingen	€ 76.836.839
Verwachte kwijtschelding / oninbaar	€ -1.598.508
Totaal baten (incl. de heffingen)	€ 82.877.745

2. de geplande investeringen 2012 (bijlage 1) als volgt vast te stellen:

- a. Voor de investeringen in de categorie C kredieten beschikbaar te stellen van € 6.955.000,-.
- b. In te stemmen met de investeringsvoornemens onder de categorie E1. Definitieve besluitvorming zal plaatsvinden via afzonderlijk voor te leggen kredietvoorstellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van het Waterschap Hunze en Aa's d.d. 16 november 2011.

Harm Küpers
secretaris-directeur

Alfred van Hall
dijkgraaf

BIJLAGEN BEGROTING 2012

BIJLAGE 1: MEERJARENINVESTERINGSSCHEMA (MJI) 2012

Categorie A - Projecten waar reeds besluitvorming over heeft plaatsgevonden en volgens planning verlopen
Getoond worden de geplande uitgaven van reeds beschikbaar gestelde kredieten.

	Omschrijving / projectnaam	2012
		Investering
	Programma Veiligheid	
246	Westerwoldse Aa	119.304
347	Doorbraak waterberging OOP	392.511
500	Masterplan Kaden	6.616.298
	Subtotaal	7.128.113
	Programma Watersystemen	
027	HIR Emmen	257.777
028	HIR Haren	278.000
060	Project Zuidlaardermeer	4.000
076	Herinrichting midden Groningen	285.000
115	Landinrichting Laaghalen	449.241
118	Stimuleringsregeling afkoppelen	365.000
124	Stedelijk waterbeheer	10.000
184	Landinrichting Odoorn	173.690
242	Vispassages	110.400
252	Hermeandering Hunze, gebied Toreuveen	275.000
295	Renovatie gemaal Grootte Polder Termunten	35.000
306	Ecologische Hoofdstructuur	286.916
366	Vervangen diverse beschoeiingen	500.000
412	Saneren overstorten Zuidlaardermeer	386.580
417	Verdrogingsbestrijding	46.500
419	Natuurvriendelijke oevers	3.642
428	Onderzoekskosten KRW/WB21	145.000
451	Renovatie rioolgemalen	912.000
469	Blauwe Stad gebied gemaal Oostwold	100.000
471	Runde-Ruiten Aa	525.185
479	Vispassages Waddenfonds	238.479
607	De Akkers	150.000
	Subtotaal	5.537.410
	Totaalvolume investeringen per jaar:	12.665.523

BIJLAGE 1: MEERJARENINVESTERINGSSCHEMA (MJI) 2012

Categorie C - Nieuwe projecten voor 2012 die overeenkomstig de lijn van onderhoud en beheer als normale vervangingen / aanpassingen gelden en beheersmatige investeringen die in één keer ter besluitvorming worden voorgelegd

		2012
Omschrijving / projectnaam		Investering
Programma Veiligheid		
602	Vervanging hekwerk zeedijk	200.000
613	Hoogwater beschermingsprogramma (HWBP)	1.900.000
Subtotaal		2.100.000
Programma Watersystemen		
211	Aanpassen leidingtekeningen	40.000
294	Groot onderhoud diverse sluisdeuren en terugslagkleppen	100.000
366	Vervangen diverse beschoeiingen	500.000
374	Vervanging besturing RWZI's	80.000
382	Onderhoudsmachines	1.000.000
384	Oplossen knelpunten landelijk gebied	350.000
395	Verhardingen kunstwerken	250.000
465	Bijplaatsen bellenbeluchting RWZI Stadskanaal	400.000
467	Groot onderhoud stuwen	100.000
468	Vervanging besturing kunstwerken kwantiteit	150.000
493	RWZI's groot onderhoud	340.000
496	Sluizen groot onderhoud	200.000
601	VKA	330.000
611	Schouwsloten De Monden	35.000
633	Revisie pomp 2 gemaal Duurswold	100.000
634	Vervangen gemaal Boonspolder	65.000
635	RWZI Hoogezand	65.000
Subtotaal		4.105.000
Programma Organisatie		
403 01	BI bedrijfsapplicaties	40.000
403 03	BI procesautomatisering	15.000
403 05	BI serveromgeving	50.000
403 06	BI randapparatuur	40.000
403 08	BI opslag/backup	300.000
403 09	BI database	25.000
403 18	BI vervanging hardware schouw	25.000
478	Geo informatie en Metadata	50.000
614	Bedrijfsauto's laboratorium	50.000
615	Aanschaf laboratoriumapparatuur	15.000
616	Vervangen laboratoriumapparatuur	85.000
620	Zoeken en vinden in GIS	30.000
621	Implementatie zaakgericht werken	25.000
Subtotaal		750.000
Totaalvolume investeringen per jaar:		6.955.000

BIJLAGE 1: MEERJARENINVESTERINGSSHEMA (MJI) 2012

Categorie E 1 - Nieuwe projecten waarvan de kredietvoorstellen in de loop van 2012 ter besluitvorming worden voorgelegd

		2012
Omschrijving / projectnaam		Investering
Programma Veiligheid		
253	WB21 maatregelen Tussenwater	1.028.160
Subtotaal		1.028.160
Programma Watersystemen		
227	Baggeren Zuidlaardervaart Havenkanaal	350.000
235	Baggeren Ruiten Aa kanaal - B.L. Tijdenskanaal	750.000
241	Drentsche Aa, hermeanderings project	231.824
244	Voorste diep, maatregelen	150.000
319	Cultuurhistorisch erfgoed	100.000
340	Renovatie 2e en 5e verlaat	146.064
361	Aanpassingen RWZI Veendam	100.000
411	Natuurvriendelijke oevers, De Gaast/De Bult-Nieuwe Schans	138.250
416	HBDA sanering overstorten	50.000
417	Verdrogingsbestrijding	160.000
419	Natuurvriendelijke oevers	125.000
421	Natuurvriendelijke oevers, Duurswold	100.000
424	Baggeren Slochterdiep	100.000
426	Baggeren stedelijk gebied	100.000
429	Optimalisatie peilbeheer Veenkoloniën	408.000
466	Renovatie kwantiteit gemalen	1.000.000
485	Huisvesting MURA Groningen	250.000
Subtotaal		4.259.138
Totaalvolume investeringen per jaar:		5.287.298

Totaal generaal categoriën:	24.907.821
Per programma:	
Programma Veiligheid	10.256.273
Programma Watersystemen	13.901.548
Programma Organisatie	750.000
Totaal per programma:	24.907.821

BIJLAGE 2 STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Omschrijving	Stand 1-1-2012	Mutaties 2012		
		Vermeerderingen		
		Interne		Externe
		Rente	Overige	
A ALGEMENE RESERVES				
Algemene reserve watersysteembeheer onttrekking begroting 2012	8.206.595			
	8.206.595		-	
Algemene reserve zuiveringsbeheer dotatie begroting 2012	1.346.538		714.000	
	1.346.538		714.000	
Totaal algemene reserves	9.553.133	-	714.000	-
B BESTEMMINGSRESERVES				
Bestemmingsreserve projecten met maatschappelijk nut	376.253			
Bestemmingsreserve gemeentelijke waterplannen	549.932			
Bestemmingsreserve bodemsaneringen	1.134.350			
Totaal bestemmingsreserves	2.060.535	-	-	-
C AFKOOPSOMMEN				
- afkoopsommen sluizencomplex Nieuw Statenzijl	537.416			
- afkoopsommen vaarwegen	447.079			
- afkoopsom automatisering vaartraject Bourtange - Ter Apel	136.134			
- afkoopsom kanaal Veendam - Musselkanaal	635.292			
- afkoopsom ABB-project	341.697			
- afkoopsom onderhoud enkele rijkswerken	100.739			
- afkoopsom Pekelder Hoofddiep	66.479			
- beschoeiing en baggerwerk vaarrecreatie	100.840			
- overname Scheemderverlaat	89.848			
- afkoopsom stadswateren	14.859.912			
- afkoopsom fietspad	47.500			
Totaal afkoopsommen	17.362.937	-	-	-
D Rekeningresultaat				
Totaal rekeningresultaat	-	-	-	-
Totaal Eigen Vermogen	28.976.605	-	714.000	-
E VOORZIENINGEN				
Wachtgeld/pensioenen voormalig personeel en bestuur	1.637.370	65.495		
Totaal Voorzieningen	1.637.370	65.495	-	-
Totaal Eigen Vermogen en Voorzieningen	30.613.975	65.495	714.000	-

Voor het berekenen van de rentekosten is uitgegaan van een lager reserve niveau.
Hierdoor is de berekende bespaarderente lager dan hier aangegeven.

Mutaties 2012		Stand 31-12-12	Berekende rente die niet aan de reserves / voorzieningen is toegevoegd	
Verminderingsen			Bedrag	Exploitatierekening
Interne	Externe			
2.523.000		5.683.595	227.344	31207
2.523.000				
-		2.060.538	82.422	31307
2.523.000	-	7.744.133	309.766	
		376.253	12.040	31207
			3.010	31307
		549.932	21.997	31207
		1.134.350	45.374	31207
-	-	2.060.535	82.421	
		537.416	21.497	68054
		447.079	17.883	17101
		136.134	5.445	17101
		635.292	25.412	17101
		341.697	13.668	17101
		100.739	4.030	17101
		66.479	2.659	17101
		100.840	4.034	17101
		89.848	3.594	17101
		14.859.912	742.996	31207
		47.500	1.900	31207
-	-	17.362.937	843.118	
-	-	-	-	
2.523.000	-	27.167.605	1.235.305	
500.000		1.202.865		
500.000	-	1.202.865	-	
3.023.000	-	28.370.470	1.235.305	

BIJLAGE 3 STAAT VAN PERSONEELSLASTEN

PERSONEELSLASTEN

ORGANISATIE EENHEID	BEGROTING 2012	Salarissen eigen personeel	Sociale lasten eigen personeel	Overige personeels- lasten eigen personeel	Personeel van derden	Totaal
	FORMATIE IN F.T.E.	2012	2012	2012	2012	2012
Directie/staf/ondersteuning	6,18	431.773	93.318			525.091
Veilig en Voldoende Water	110,27	5.003.354	1.129.945			6.133.299
Schoon Water	55,86	3.016.482	667.772			3.684.254
Beleid, Plannen en Projecten	31,89	2.171.305	467.395			2.638.700
Laboratorium	22,02	1.016.023	232.673			1.248.696
Bedrijfsinformatie	35,49	1.878.356	420.365			2.298.721
Financiële en Bestuur- Juridische Zaken	14,29	890.193	199.910			1.090.103
Personeelszaken, Facilitair en Communicatie	21,47	1.159.213	260.352			1.419.565
Subtotaal	297,47	15.566.699	3.471.730	-	-	19.038.429
Bestuur		513.836	25.391			539.227
Actief bovenformatief personeel	5,00	225.533	52.633			278.166
Overige personeelskosten				1.104.986		1.104.986
PERSONEEL VAN DERDEN					395.352	395.352
Totalen	302,47	16.306.068	3.549.754	1.104.986	395.352	21.356.160